

ТРИДЕНЬК: REVUE HEBDOMADAIRE: TRIDEN'.
UKRAINIENNE

Число 14 (222) рік вид. VI. 6 квітня 1930 р. Ціна 2 фр. (Prix 2 fr.)

Париж, неділя, 6 квітня 1930 року.

Минає сто літ, як між Англією, Францією та Росією було підписано протокола, що гарантував незалежне існування грецької держави. І зараз Греція святкує це століття з великою урочистістю та надзвичайним національним піднесенням.

Коли придивитися до історії визвольних змагань Греції проти сильної тоді Отоманської Імперії, то мимоволі на око спадають аналогії з нашим визвольним рухом, аналогії, що впливають з неможливих законів таких процесів, як національне визволення.

В основі, безперечно, лежить воля самої нації до незалежності і волевий імпульс до здобуття її, до збройної боротьби за неї. І цей рух збройної боротьби грецької нації особливо розвинувся в 20 роках минулого століття, коли групи грецьких повстанців боролися проти численніших і могутніших військ Блискучої Порти.

Але збройної боротьби, усіх жертв, страждань, всього героїзму грецьких повстанців було замало для того, щоби в коло політичного життя Європи увійшла ще одна незалежна одиниця, якою хотіли бачити свою батьківщину грецькі патріоти. І справді, ані міжнародний конгрес у Ляйбаху (тепер Любляна), ні конгрес у Вероні, де вирішувалися ще не розршені Віденським конгресом справи європейські та Близького Сходу, — не прийняли грецьких представників, не зважаючи на всі зусилля останніх, не зважили на гірку долю народу їхнього, що так героїчно роками боровся проти турків.

Однак, грецька нація боротьбу продовжувала і працю свою за кордоном теж не покидала. І врешті на допомогу цій нації прийшов могутній чинник світового життя — європейська opinio. Героїчні зу-

силля грецького народу привернули увагу не тільки в Росії, що давно сприяла грекам, але й у Європі. Про Грецію заговорили. Ідея визвольної боротьби Греції зустріла симпатії як у Франції, так і в Англії. Хто не знає ролі англійської опінії публічної і долі відомого поета Байрона, що особисто участь приймав на стороні греків в їхній боротьбі проти турків? Кому не знаний той величезний рух у французьким суспільстві, що так розвинувся стихійно у Франції на користь грецькій визвольній ідеї.

Помалу ці симпатії розвивалися, помалу росли, але крипли з кожним днем, і врешті привели до тої остаточної фази боротьби грецького народу за незалежність, що завершила побідою їхні змагання. Вони, ці симпатії, утворили ту сприятливу атмосферу й ті вигідні психологічні умови, які зробили можливою збройну інтервенцію і призвели до славного Наваринського бою у 1829 році. Одначе все ж треба було ще тяжкої російсько-турецької війни, переходу російського війська за Балкан і Адріанопольського трактату, що цю війну кінчав і в якому уперше подолана Порта визнавала незалежність Греції, щоб по тому прийшов і згаданий протокол, підписаний вже і Францією, і Англією, який фіксував остаточно державне, незалежне від Туреччини, життя Греції. Остання ця фаза, в якій на допомогу національній грецькій ідеї прийшла чужоземна зичлива й добродійна інтервенція, затвердила на віки те, до чого роками стреміли грецькі партизани і чого не всі з них дочекалися.

Згадуємо й ми, українці, цю славу для грецької нації річницю і щиро вітаємо з цим дорогим для неї ювілеєм.

А одночасно витягаємо з цієї річниці й свої висновки.

Нам потрібна та сама воля до чину, до боротьби кривавої і часом нерівної з ворогом. Це вже у нас єсть, це освячено кров'ю героїв наших і мучеників, що впали в боротьбі за нашу незалежність. Цю боротьбу ми маємо тільки продовжувати і мусимо бути непохитними у своїй твердій волі до перемоги.

Нам потрібно здобути симпатії чужинців до нашої національної ідеї, привернути увагу до наших визвольних змагань, до наших споконвічних стремлінь. Це робимо і повинні продовжувати.

Нам потрібно також, щоби в момент рішучий нашої боротьби, коли ми станемо знову із зброєю в руках проти північного ворога, нам треба також буде мати і чужинецьку допомогу, що спричиниться до фіксації наших державних здобутків так, як це сталося сто літ тому з молодою грецькою державою.

Слід відмітити два акти в життю Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі: щедрий дар пані Бонен, вдови бувшого французького посла в Персії, великого приятеля України, що приніс Бібліотеці кілька тисяч книжок, та постанова Української Громади в Оден-ле-Тіші, згідно з якою Громада дарує свою громадську бібліотеку Паризькій бібліотеці, лишаючи її тимчасово у Оден-ле-Тіші, як філію.

Немає що багато писати про ці дві події в життю Бібліотеки, що збіглися одночасно. Вони самі за себе промовляють. Одмітити тільки треба те, що розвиток нашої кожному українцеві дорогої інституції культурної, йде, прогресуючи, вперед. Як чужинці, так і свої однаково розуміють вагу і роллю цієї установи і однаково своє розуміння чинами показують.

Щира дяка і велике признання жертводавцям за їхні чини, прикладу достойні і славні.

Хочемо сподіватися, що не буде такої української установи, яка б не поклала і своєї цеглини під будову загально-національного культурного огнища в столиці світу.

Перспективи кінця.

Завдання кожного політичного діяча є не лише впливати на сучасне, а і передбачати майбутнє. Лише оцінюючи майбутні можливості він може вірно розв'язувати питання сучасного. Лише відгадуючи напрямки і розвиток прийдешніх подій, він може дати собі ясну відповідь на те, що треба робити тепер, під дану хвилю.

Нелегка і невдячна це праця — заглядати до майбутнього. Надто багато входить в гру чинників, щоби не помилитися при визначенню їхньої рівноділаючої. Надто легко недоврахувати таких факторів, які можуть бути рішачими.

Але ці труднощі не позбавляють у цій праці цілої ваги, яку вони мають. Тим більше, що не ходить про те, щоби намалювати який яскравий зі всіма подробицями образ того, що буде завтра. Це і не є можливим. Ходить про те, щоби на підставі даних сучасності, того, що дає нам сьогодні, вловити лише тенденції дальнішого розвитку, означити хоча б приблизно, хоча б в загальних рисах, той шлях, по якому має простувати сучасність. Ясний критичний аналіз сучасного — це є вже почасти і відповідь про майбутнє. Бо — між сучасним і майбутнім межі, що розграничує їх, нема. Сьогодні стає минулим, а завтра переходить в сьогодні...

Питання про майбутній упадок большевизму стало особливо гострим тепер, коли большевицька політика, крутнувши стерно на 180 градусів повернула до свого початку, до епохи воєнного комунізму. Як раз тепер серед тих кол, що пильно слідкують за подіями в совітському союзі, головним чином серед кол російської і української еміграції, це питання стало на порядок денний і з нього тепер не сходить. Два доклади в Празі і Подєбрадах проф. Славінського і проф. Мацієвича, що про них в свій час рефе-

рувалося в «Тризубі», були присвячені цьому питанню. У росіян, на де-ніл-кох зібраннях «Дней» дискутувалася подібна ж проблема. І с.-д. Абрамович в Берліні і П. Мілюков в Празі трактували цю проблему в спеціальних докладах, що вони їх виголосили.

Які підстави для того, щоби твердити, що кінець большевизму близьиться? Бо лише в разі його близького кінця можна і треба обговорювати перспективи, що пов'язані з упадком большевизму.

На поставлене питання перш за все треба відповісти, що краху большевицької диктатури ми чекаємо вже 12 років, з того майже моменту, коли прийшов «октябрь». І чекали і чекаємо не безпідставно. Кожна диктатура є насильством меншости над більшістю, і кожне таке насильство в умовах цивілізованих країн не може тривати вічно. Навпаки — може тривати дуже не довго. Тому кінця диктатури можна чекати завжди, оскільки, розуміється є для того об'єктивні обставини. Навпаки — демократія — як влада більшости — вона може бути загрожена, її на певний час може змінити диктатура, але в протилежність диктатурі — демократія є нормальний стан. І в класичній країні демократії — Англії — перевороту не було вже з 1688 року.

Це одна підстава, що по ній можна очікувати падіння большевиків і на 3-й і на 13-ий рік їхньої влади.

Друга підстава — і на цю цілком слушно вказав проф. Мацісвич у своєму докладі в Подєбрадах. Революція не може іти без кінця. Кожна революція є переросподілом, як політичних, так і матеріяльних сил країни. Коли цей переросподіл відбувся, на історичну арену з'являються ті сили, що з нього зкористали і що бажають укріпити той порядок який встановився. Ці сили — по революційній термінології — контрреволюційні, стремлять до опанування владою і усовують тих, хто перевів революцію. Бо роля цих останніх скінчилася. «Мавр своє діло зробив».

І революція 1917 року була в першу чергу, революція аграрна. Вона до речі знищила феодално дворянський устрій б. Росії, вона довершила переросподіл земельних володінь, віддавши селянам поміщицьку землю. На цьому її роля закінчилася. Все інше, що їй хотять нав'язати большевики, усупільнення фабрик і заводів, тим більше здійснення соціалізму — все це «від лукавого». Самі большевики, коли захоплювали владу, не думали про це. І Ленін закликав «чесних капіталістів» йти і співробітничати з большевиками по вибудуванню всього, лише державного, капіталізму. Але певна анархія, що настала в Росії після падіння царизму, відсутність організованих суспільних сил, страшна некультурність мас — все це дало можливість большевикам закріпитися. А закріпившись, скоштувавши влади, вони захотіли здійснювати ті свої мрії, що виробили вони під час своєї еміграції, по затисненні кутках Швейцарії.

Революція російська (большевицька) закінчилася ще в 1921 р., після перемоги над реакційними силами б. Росії. А раз революція закінчилася, мусіли б відійти і ті революційні чинники, що її зробили. Вони залишилися, користаючись сприятливими обставинами. Але кожний новий рік їхньої влади підкреслює, збільшує це протиріччя — між країною, що вже здійснила свою революцію і її владою, що революцію цю хоче провадити.

Нарешті — самі факти совітської дійсности свідчать про наближення кінця совітської диктатури. Росклад комуністичної партії, з'явлення опозицій, втеча большевицьких сановників за кордон. Збільшення терору, боротьба влади з селянством реєміграція колоністів. Розвал комуністичних партій за кордоном, ряд катастрофальних неуспіхів комінтерну в його зовнішній політиці — провал «червоного дня», поразки комуністів на виборах у Франції, Англії, Чехословаччині... Ці останні факти, хоч вони і стоять по за межами СССР, але вони відзеркалюють в собі занепад, розпад розклад комуністичної енергії, джерелом якої є Совітський Союз. Я вже не кажу про ті божевільні господарчі плани, що їх побудували большевики які гонять країну до прірви, до страшної економічної катастрофи. Ці плани самі вже по собі свідчать про той край, до якого вже дійшла большевицька влада. Не дурно ж большевицька «верхушка» заборонила кожному критику

сих планів, навіть коли б ця критика виходила із їх власних рядів. Бо плани жадної критики не видержують. Не можна серйозно приймати такі, напр., розрахунки большевиків, як загальна колективізація — цілковите знищення 25 мільйонів індивідуальних селянських господарств. Не можна серйозно вірити в те, що бідні, культурно і технічно відсталі країни Сходу Європи здійснять за якихось 10 років у себе соціалізм, в той час, як пишним цвітом розвиватиметься навколо них в країнах Західної Європи капіталізм. І по за тим всім — всі ці плани і всі ці quasi — досягнення, про які кричить большевицька преса, — все це приводить лише: до зникнення споживчих продуктів в місті, до збільшення безробітних, до падіння реальної заробітної платні, до руйни села, до зубоження населення, до черги у крамниці, до погіршення і нехватки товарів, до зменшення купівної сили карбованця, а значить і до нової інфляції — і т. д. і т. д.

Такі наведені нами історико-соціологічні передпосилки і така картина совітських буднів і дають нам певні підстави твердити про те, що близьиться той час, та дванадцята година, яка проб'є і для большевицького панування.

І під кутом зору цього твердження ми маємо розглядати ті «перспективи війни», ті можливості, які намічаються на історичному шляху майбутнього.

2. П о в о р о т д о Н Е П у .

Це було тоді, коли ще громихали гармати Кронштадського повстання. Коли величезні страйки охопили робітництво Ленінграду і Москви; коли большевизм перемігши щонаддавно своїх зовнішніх ворогів — реакційні сили генералів Деникіна, Колчака, Врангеля і інших, опинився загрожений з середини, з боку тих сил, на які він досі спирався. Це було тоді, коли такі обережні у своїх висновках політики, як Карло Кауцький заповідали неминучий крах большевизму. І тоді Ленін оголосив НЕП. Декрет 21-го березня 1921 року возвістив свободу торгівлі сільськогосподарчими продуктами. За цим декретом слідували інші, що один по одному повертали країну від епохи воєнного комунізму до ще незнамого в історії господарчого устрою, який одержав назву НЕП-а.

НЕП був першою поразкою воєвничого большевизму. Ленін пише: «На весні 1921 року не економічному фронті ми одержали поразку більш серйозну, ніж коли будь раніше». (Ленін. Собр. Соч. т. XVIII ч. I. ст. 373).

НЕП означав — здачу цілого ряду ідеологічних позицій большевизму, В справах зовнішньої політики керуючими гаслами були слова Сокольников на женевській конференції по розбросенню про «мирне співробітництво двох систем — капіталістичної і соціалістичної».

Лозунг Бухарина, що він кинув селяням: «Багатійте» був одним з головніших лозунгів політики внутрішньої.

Серед ворогів большевизму НЕП породив ілюзії і надії на мирну еволюцію, «сідуск на тормозах» по слову Леніна; серед еміграції породив сменовсховство і поворотчанство.

Але вже в 1928 році обережно, а в 1929 — рішуче большевицька політика поривас з НЕП-ом. Загроза еволюції — хоч може і не «мирної» стала перед большевиками. Вони побачили, що економіка так тісно пов'язана з політикою, що не можна буде схоронити диктатуру пролетаріату, не роблячи тиску на полі економічному. Непман, спец, заможній селянин, взагабезпартійний набирали все більшого значіння, все більшої ваги. Щоб утриматися необхідно знищити їхню економічну силу. Необхідно припинити цей процес еволюції, яка, як каже французький проф. Лескюр: «з неминучістю веде до заличення комуністичних ідей». (La Révolution russe.—Le Bolchevisme). Paris Ст 338). До цього, до розриву з НЕП-ом примушувало правлячу головуку — політбюро і ліва опозиція «вічних революціонерів» Троцького, Зінов'єва, Каменєва та інших, що заповідали смерть большевизму в обіймах задоволеного і ситого селянства. З НЕП-ом було порвано. Першими

постраждали непани і «частники». Приватна торгівля знову була загнана до підпілля. Потім взялися за селянство. Хоч не під тими назвами, але ступнево відбудовуються усі інститути воєнного комунізму — продрозверстка — у вигляді хлібозаготівель, главки — у вигляді всесоюзних об'єднань головних галузів промисловості. Також відновляється терор, що його замісць Че-Ка переводить ППУ.

Політика воєнного комунізму привела до руйнації цілого господарського організму, до нечуваного голоду 1921 року, що знищив мільйони людей, до кронштадського повстання і врешті до НЕП-у.

Так от перше питання, що стоїть перед тим, хто хоче заглянути в майбутнє: чи не приведе ця нова хвиля воєнного комунізму, ця нова спроба здійснити «соціалізм» — знову — хай через нові катастрофи, смерть і руйну, чи не приведе вона до Неонепу?

Чи не повториться історія?

Історія не повторюється і дивно було б очікувати точнісінько подібний перебіг подій, що ми вже його бачили. Але можливим є певний зворот, послаблення, відмовлення від певних занадто різних установок «генеральної лінії». На це тягнула правлячу головку права опозиція. Але права опозиція капітулювала. І капітулювала вона через те, що ця «генеральна лінія» що її намітив Сталін, вона все ж, не дивлячись на всю її утопійність, має в собі більше логічної витриманості і закінченості, ніж стремління «правих». Праві — цілком вірно говорили про «затухаючу криву господарчого піднесення країни», з залізною логікою доводили абсурдність шалених темпів славнозвісної п'ятилітки; безумовно мали рацію, коли вказували, що п'ятилітка цілковито недовраховує кон'юнктурних хитань; мали правду, коли за для схоронення господарського режиму від нової руйни вимагали послаблення нажиму на заможне селянство. Але це була тільки критика. У Сталіна привабні, яскраві, позитивні лозунги: «догнати й перегнати країни західної Європи», колективізувати село, індустріалізація, здійснення в найкоротші історичні терміни соціалізму. Правда, в ці лозунги в свідені майже ніхто не вірить. Але тут на допомогу приходить сильна воля Сталіна, «вождізм», що так розвинутий в партійній масі ВКП і психологічна і логічна неможливість обґрунтування повороту назад, повороту до НЕП-у. І дійсно, страхіття воєнного комунізму були виправдані як це твердять більшовики, горожанською війною. «Як воєнно-господарча міра розгрому, ломки буржуазного устрою і забезпечення робітничо-селянського союзу, — воєнний комунізм був викликаний горожанською війною з буржуазією, яка не пішла на державний капіталізм... Воєнний комунізм переміг, як політика горожанської війни». (А. Айхенвальд. Советская экономика. Госиздат 1929 ст. 30-31). Зруйноване до щенту господарство було відбудовано за допомогою НЕП-у. Після закінчення періоду відбудови почався період реконструкції господарства на соціалістичних засадах. І цим, в очач більшовиків виправданий і відход від НЕП-у. Певної логічності в такому з'ясованні цього «маневрування» більшовицької політики не можна відкинути. Але поворот до НЕП-у — означатиме відмовлення від реконструкції. Жадного угрунтування, жадної формули, щоб виправдати цей новий «маневр» тут не придумасш. Це означатиме поразку, відмовлення від поставлених цілей, капітуляцію перед життям.

Чи піде на це Сталін?

В умовах диктатури, що все більше і більше обертається в диктатуру однієї особи, в умовах повної безвідповідальності правлячої групи — розуміється, все можливе. Тільки не треба забувати того, що знову таки в умовах совітської дійсності кожний такий маневр може привести до цілком несподіваних результатів, він, все більше підриваючи і нищучи авторитет правлячої кліки, може бути тією краплею, що переповнює чашу.

(Далі буде).

С. Гловіньський.

Їхня «правда».

На самому початку процесу українська й чужоземна преса наводила, що на запитання голови суду: «до чого ж саме вони (обвинувачені) прямували?» — С. Єфремов «відповів твердим, виразним голосом: «хочемо незалежної України!»

Коли число львівського «Нового Часу» з тими словами потрапило до рук чекистів, то це раптом вибило з рівноваги аранжерів процесу, які все роблять, щоб через густий туман їхньої брехні не пробилось у вільний світ слово правди. І вони вважали за потрібне негайно спростувати «вигадки» дрібно-буржуазної преси.

Як що йняти віри «Пролетарській Правді» (ч. 65 з 21. III), то в суді відбулася ніби така сцена.

Тов Любченко (з «Новим Часом» в руках) до Єфремова: — Інформація, очевидно, складена до початку процесу, друкується тепер. Чи відповідали ви, підсудний Єфремов, на запитання голови суду так, як тут сказано: «Проф. Єфремов відповів твердим, виразним голосом — Хочемо незалежної України».

Єфремов: — Ні, так я не відповідав (Сміх, сміється й підсудний Єфремов).

А «Ксму.іст» (ч. 79 з 21. III) для сильнішої переконливості і на більше посорсмлнення біло-гвардійців та контр-революціонерів під тим діалогом ще й кліше з «Нового Часу» наводить.

Любченко має вигляд переможця. Блескуче спростовання! Контр-революцію осоромлено прилюдно. Сам Єфремов заявляє: «я так не відповідав». Чого ж ще більше?

Але само собою виникає питання: коли не так, то як же він відповідав?

Беремо ту-ж таки «Пролетарську Правду» ч. 59 з 12 березня і читаємо там буквально таке:

Єфремов починає з того, що каже: «Кели вже збройна боротьба між рядом УНР і радянською владою власне закінчилася, «БУД» уже розпалося, то в мене і в людей, які стояли близько до мене, повстало таке питання: чи треба зовсім скласти зброю в боротьбі за незалежну Україну, чи боротьба може ще бути?» І ось, за словами Єфремова, вирішили, що треба боротися, але новими формами, утворивши таку організацію, що мала б за мету «підготувати кадри для майбутньої боротьби за Україну».

Прокурор запитусь: Яку мету ставила собі «СВУ»? Єфремов відповідає: Це було видно з програми, що її можна зачитати. Завдання «СВУ» — це визволення України з-під радвлади та заснування незалежної Української Республіки».

На запитання прокурора: «якого типу мала бути та держава, до якої йшла Спілька»,

Єфремов: «держава мала бути українською незалежною республікою, типу УНР».

В додаток до того в «Кому.істі» (ч. 70 з 12. III) знаходимо ще таке — під наголовком: «Визволити Україну з-під радянської влади» — місце:

Єфремов зачитусь програму «СВУ», підкреслюючи особливо,

що «державний статут Української Народньої Республіки», яку саме хотіли заснувати «визволенці», — «побудований на демократичних засадах».

Дійсно, як бачимо, слів: «хочемо незалежної України!» в «визнаннях» С. Єфремова нема. Та к він не відповідав.

Він відповідав далеко сильніше і яскравіше: «визволення України з-під радляди та заснування незалежної Української Республіки», «державна мала бути незалежною українською республікою, типу УНР», «державний статут Української Народньої Республіки, побудований на демократичних засадах».

Не знати з совітських газет, яким саме голосом — чи дійсно «твердим і виразним» — казав ті слова С. Єфремов, але навіть з тих самих газет, з наведених вище уривків, видно ясно одно: сказав він речі тверді і виразні, — це не підлягає жадному сумніву.

Коротка ж пам'ять у «Пролетарської Правди» та ще коротша її правда.

Справа «Спілки Визволення України».

Маємо совітські газети з перервами до 27 березня і можемо подати такі відомості про перебіг процесу. Акта обвинувачення большевицька преса не наводить; вона обмежується «висновками» з нього, які подала ще перед розправою. Після оголошення того акту, що його організатори процесу вважають за ліпше для себе зберегти в таємниці, і що його читання забрало аж два дні (9 і 10 березня), почався допит підсудних, який тягнеться і по сей день. Досі допитано: 11-12. III — С. Єфремова, 13-15 — А. Ніковського, 15-16 — В. Чехівського, 17 — М. Чехівського священника, полковника армії УНР, і К. Товкача, адвоката, 18 — М. Павлушкова, студента, 19 — Б. Матушевського, студента; 20 — М. Івченка, письменника, і З. Моргуліса, адвоката, б. заст. губ. комісара, 21 — перерва, 22, 23 і 24 — В. Дурдуківського, директора 1-ої трудшколи, 23 — О. Гребенецького, його заступника, і Н. Токаревську, вчительку тієї ж школи, 24 — А. Заліського і Ю. Трезвинського, теж учителів звідти-ж. На тому закінчився, як пишуть газети, допит «шкільної групи» і перейшли до допиту обвинувачених з «медичної групи», а саме: 24-25 — Барбара, лікаря, лектора Медичинського Інституту, с.-д. 25, — А. Удовенка, проф. Медичинського Інституту, і В. Підгаєцького, професора Мед. Інституту, с.-д, б. члена Центральної Ради, 26 — М. Кудрицького, професора Мед. Інституту, Ол. Черняхівського, професора Мед. Інституту, і 27 — «одного з головних підсудних у процесі» Ю. Гермайзе, професора ІНО, — с.-д. Крім того за цей час

давали свої свідчення свідки: 18 — Мороз і Потієнко, бувші голови Всеукраїнської Церковної Ради, 19 — Малащук, бувший учень 1-ої школи, комсомолец, 20 — М. Зеров, професор, критик і поет.

Як бачимо, допит головних обвинувачених тягнеться по два, а то і три дні. Змінюючи один одного і взаємно собі допомагаючи, того самого чоловіка без перестанку допитують прокурори, судді, «громадські» обвинувачі. Вдаючи, що зберігають зовнішню пристойність в запитаннях і зверненнях, вони безпардонно знушаються над своїми жертвами, беруть їх на глум і в своєму садизмі не знають упину. Перед в тім веде «громадський» обвинувач Любченко. До чисто фізичного виснаження від кількиденного допиту та ще після довгої в'язниці, перебування в руках «слідчих» з ППУ, додаються муки моральні. Все-ж це відбувається на очах тисячного ворожого натовпу, спеціально мобілізованих «товаришів», які злістними вигуками підтримують «роботу» «суддів». В цій атмосфері тяжким глумом являється той чай і бутерброди, що їх розносять про око людське обвинуваченим дбайливі чекісти.

Не диво, що при таких умовах нерви і сили не витримують. В «Комуністі» ч. 82 з 24. III. знаходимо таке: «23 березня, вважаючи на заяву підсудного Дурдуківського про те, що він себе погано почуває, суд зробив перерву в його допиті». Зробив бо, справді допитувати В. Дурдуківського далі не було ніякої змоги. Люде, які чули по радіо, що діялося в суді, повідомляють, що В. Дурдуківський з о м л і в і в нього відкрився кровотока.

В наступному числі подамо за совітською пресою головніше з «візнань» обвинувачених та де-які деталі.

Пантуранізм та Кавказ.

24 березня в Парижі відбулася лекція п. Расул-Заде, був. голови національного зібрання Азербейджану, на тему «Пантуранізм та Кавказ». Виключний авторитет докладчика, як видатного азербейджанського діяча, його репутація, яко знавця питання і активного політика, притягли на лекцію багато представників Кавказу, України і Туркестану. Цікавість присутніх була цілком задоволена, як по формі, так і по змісту тим, що вони вислухали.

Вже довгий час московська преса боючися об'єднання Кавказу, України і Туркестану проти російського імперіялізму, лякає, особливо кавказців, примарою пантуранізму, агресивного імперіялістичного тюркізму на чолі з Туреччиною. Мало розбіраючися в питанню, а ще більше просто фальсифікуючи його ідеологічно, москалі малюють пантуранізм, як нову небезпеку, подібну до колишнього завойовництва монголів. Спростувати це все і дати правдиве поняття про пантуранізм і завдання народів Кавказу в боротьбі з дійсною московською небезпекою, таке завдання докладчика.

Отже з текстами теоретика пантуранізму Зія-бея в руках, докладчик з початку показує оскільки недобросовісно всі ті, хто писав в російській пресі, користувалися перводжерелом ідеології пантуранізму, як недогворювали, як фальшували переклад і не брали на увагу твердження вже розвинutoї теорії.

Підкресливши жалюгідні методи тих, хто добивається цим шляхом

роzkладу Кавказу, докладчик переходить далі до з'ясування самої суті ідеї пантуранизму або пантюркизму. Довші цитати з творів теоретика пантюркизму Зія-бей зводяться до того, що пантюркизм це є ідея культурної єдності всіх народів тюркського племені. Сам Зія-бей, так характеризує цю ідею, називає абсурдом всяку можливість збудування на ній якоїсь політичної теорії пантуранського охоплення, чи тюркського імперіялізму. Але більше того. Не лише теорія пантюркизму далека від чогось агресивного, але й практика його напружується не в той бік у самого головного члена тюркської родини народів — у новітньої Туреччини. Одну за другою перебірає докладчик офіційні і неофіційні промови проводиря турецького націоналізму Кемалю паші і показує оскільки сучасна нова Туреччина даде від романтичного пантуранизму. Кемаль паша в своїх промовах говорить як раз про те, що такого порядку ідеї, як панісламізм, як пантуранизм і інші протирічать інтересам турецького народу, через них турецький нарід довгий час не міг сам себе знайти, не міг навіть знайти свого власного тюркизму, не міг розвинути в справжню державу, що може твердо існувати лише на національному ґрунті і будучи національною єдністю. Кемаль паша говорячи проти заховання каліфату і панісламізму ясно заявляє, що «для того, щоб ми турки могли захищати всіх магометан, нам треба бути вдєсятеро чисельнішими». Він ясно розуміє, що будучина Туреччини не в авантюрах, а в національному еґоїзмі турецького народу, якого т. зв. не-турецька течія націоналізму в своєму національному самообмеженні і концентраційності хоче замінити саму назву. Вона хоче турецьку республіку переіменувати в Анатолійську.

Такий то пантуранизм існує зараз в Туреччині фактично. Очевидно він зовсім не схожий на ті фантазії, які сняться лукавим російським імперіалістам.

Можливо, каже докладчик, що раніше де-які гарячі голови після крику панісламізму в Туреччині і думали, що пантюркизм може замінити цю ідею, але сьогоднішні реальні політики від цього зовсім далекі. Можливо, що романтичний пантюркизм існував, як існував, напр., панславизм, але реальна дійсність одно, а романтика — друге. Реальні умови життя слов'янських народів зробили те, що панславизм не дав жадних результатів. Найбільші панслависти-чехи і ті заснували самостійну державу. Всі слов'янські народи відкинули панславизм і добиваються кожен самостійності. Так само і тюркські народи; вони розкидані, в різних умовах, з ріжними інтересами, їхній шлях, шлях слов'ян — до самостійних держав. Звичайно, як би всі турки сиділи, як німці і мали одну сильншу за всі інші держави — Прусю, вони може й пішли б шляхом пангерманизму. Але такого положення у тюркських народів немає і тому політичного, агресивного імперіалістичного пантюркизму немає і не може бути.

Застрашування московської преси пантуранизмом, тим, що турки, азербейджанці і тюркмени охоплюють Кавказ, можуть його покорити і тим заволідити, є почасти фантазією, а почасти злісною провокацією, направленою на розбиття єдиного фронту всіх кавказьких народів проти вічно агресивного московського імперіялізму. Як представник Азербейджану п. Расул-Заде заявляє, що його нарід вже досить в минулому довів свою вірність ідеї кавказької єдності, щоб сумніватися в тому, що і в будучині він не буде триматися твердо цієї самої ідеї.

Свою у всіх відношеннях цікаву і переконуючу лекцію докладчик закінчив гарячим закликком до всіх кавказців, українців і туркестанців не вірити в вигадане страхіття пантуранизму, а бачити перед собою лише реальну кошмарну загрозу московського завойовництва, яку треба перемогти спільними силами для загального добра.

Після закінчення лекції п. Расул-Заде був нагороджений рясними оплесками. Лекція його була остільки ясною і вичерпуючою, що ні в кого не знайшлося поставити ні одного питання, яке б доводило про існування у присутніх найменш го сумніву що-до ясности політичної проблеми пантуранизму.

І. Заташанський.

До сучасного моменту.

(Лист із Подєбрадів).

27 лютого і 6 березня б. р. в Подєбрадах відбувся доклад п. І. Мазепи під наведеним вгорі заголовком. Після докладу були дискусії. Подемо в коротких рисах зміст докладу й дискусій.

П. М а з е п а в початку свого докладу дає аналіз сучасних подій на Україні. Зокрема зупиняється на колективізації, зазначаючи, що колгоспи можуть стати центром організації селянства й активізувати його боротьбу.

Докладчик вважає, що в зв'язку з загальною кризою большевицького режиму, а головне під впливом насильства з боку большевицької влади над українським населенням, створилася революційна ситуація, яка дозволяє проводити організаційну роботу, форми якої, особливо з рамена еміграції, не піддаються обговоренню на широких зборах.

Таке положення, ця революційна ситуація, зобов'язує кожного політичного діяча ставити питання про необхідність організації широких мас на Україні, а також організації акти цих сил української еміграції, ролі якої має бути далеко не так пасивною, як то може здаватися з першого погляду. Вказує на приклад інших еміграцій, зокрема на приклад російської дореволюційної еміграції, як приклад того, що еміграція може активно виступити в свій час і відіграти величезну ролю.

Для переведення організації широких мас на Україні докладчик висовує два гасла: Незалежна Демократична Республіка, як зміст боротьби, і всеукраїнський робітниче-селянський союз, як форма. Докладчик висовує це гасло в зв'язку з тим роз'єднанням, яке вносять большевики своєю політикою між селом і містом. Докладнішою аргументації цим гаслам докладчик не подає і центр ваги своєї доповіді переносить на питання підготовки організації укр. сил для неминучої близької боротьби за визволення.

Передумовою для такої організації та об'єднання укр. сил, на думку докладчика, мають бути:

1) одмовлення різних політичних проводів од претензії на загальнонаціональне провідництво,

2) по можливості повне оформлення та кристалізація існуючих політичних у групвань,

3) взаємний контакт між цивільною й військовою еміграцією, для чого найкраще надавався би спеціальний орган, бо дотепер існуючий «Табір» не цілком відповідає тим завданням, що ставить життя. Зокрема докладчик підкреслює необхідність фахового об'єднання військових.

В підготовчій роботі, на думку докладчика, особливо увагу треба звернути на ті національні резерви, які перебувають по цей бік Різького кордону. Населення Галичини й Волині мусить бути введено в орбіту підготовчої діяльності для прийдешньої визвольної боротьби. Докладчик підкреслює велику вагу політичних партій, вагу, яку у нас часто не дооцінюють, і посилається на приклад Грузії, Латвії та інших, як позитивний вияв значіння партій в будівництві держави.

При переведенню необхідної підготовки української еміграції, каже докладчик, кої проб'є дванадцять година, укр. еміграція в одну ніч створить авторитетне об'єднання і тим виконає історичну ролю, покладену на неї.

В дискусіях першим забирає слово М. Л и т в и ц ь к и й (безп.), Промовець підкреслює необхідність дати докладний аналіз сучасного стану на Україні. Необхідно, зокрема, конкретно з'ясувати, яке власне робітництво має на увазі докладчик, висовуючи гасло: всеукраїнський робітниче-селянський союз.

В сучасних умовах комуністична диктатура пролетаріату не створює сприятливих обставин для такого союзу. Гасло Незалежна Демократична Республіка промовець приймає, як єдине можливе в традиції боротьби за

визволення українського народу. Не погоджується промовець з тезою докладчика про організуючу роль колгоспів, оскільки вони позбавлені будь-якої господарської самостійності. Як конкретне завдання для об'єднання укр. еміграції і консолідації її думки промовець висовує ідею створення демократичного щоденника.

Денисенко (с.-р.) аналізуючи господарську кон'юнктуру сучасного моменту на Світіщині, підкреслює невідповідальність колективізації тим завданням, які стоять на сьогодні перед сов. владою. Бажаючи поліпшенням техніки сільського господарства вплинути на піднесення його, продукційності через колективізацію сов. влада досягає цілком протилежних результатів. А тому промовець підтримує думку п. Литвицького про слабу організуючу роль колгоспів.

Проти гасла «Демократична Республіка» промовець висовує гасло «Українська Державність», формулюючи таким чином ту течію серед політичної еміграції, яка одержала у росіян назву «непередрешенство». Крім того, промовець висовує гасло координації української визвольної боротьби з боротьбою інших поневолених народів б. Росії, як сповнення історичної місії української нації.

Вигнанський (нац.) заявляє, як член організації українських націоналістів, що провід укр. націоналістів не претендує ні на що більше, як на провід своєю організацією. Вітає думку про об'єднання і ставить докладчикові запитання, чи змінилися його позиції з того часу, як він одмовився прийняти участь в об'єднанні, що заініціювала в 1926 р. Ледія Укр. Націоналістів. Заклик до порозуміння промовець вітає, але скептично ставиться до державно-творчої ролі укр. партій, принаймні в минулому. Навязуючи цю думку до слів докладчика про Грузію промовець гадає, що у грузин напевно не було таких діячів, які б говорили: «Як-що Грузія не буде такою, як я хочу, то не треба жадної».

Є. Гловінський (р.-д.) зазначає, що цілком приєднується до гасла докладчика, — Укр. Дем. Республіка, лише вважає, що і це гасло, не дивлячися на всю його зрозумілість, потребує аргументації і наводить таку аргументацію в розвиток і доповнення тез докладчика. Що-до «непередрешенства», яке захищає п. Денисенко, то, каже промовець, воно не виправдало себе в історії революції і еміграції. Гасло «Українська Державність» може означати і федеративу державність (з Росією).

Що-до гасла «всеукраїнський робітничо-селянський союз», то промовець вважає це гасло в часи національної революції, при творенні власної державности, однобічним і недостатнім. Воно носить класовий характер і мало чим відрізняється від большевицької «змічки села з містом». Необхідно, на думку промовця, йти з надкласовими гаслами, гаслами, що об'єднували б всі верстви українського народу.

Погоджуючися з думкою докладчика про необхідність консолідації всіх сил укр. політичної еміграції, промовець зазначає, що умови боротьби за державу проти держави Російської, якою є наша визвольна боротьба (а не проти режиму), вимагають існування об'єднуючого й організуючого центру.

Такий центр є, він існував ще на Україні, перейшов на еміграцію й тут провадить свою працю. Цей центр є безумовно позитивним фактором в нашій визвольній боротьбі і це треба визнати ясно й одверто. Заклик до відмовлення від національного провідництва не може стосуватися до цього центру; цей заклик може бути посланий на адресу груп чи партій, але сумнівним є та недоцільним, щоби партії пішли на такий акт політичного самогубства. Ходить не про відмовлення від політичного проводу, лише про угоду між політичними партіями і про розподіл між ними праці.

Не розуміє промовець демократів і «уенеровців», які б хотіли ліквідації чи знищення нашого державного центру, що є виразом наших держав-

и их змагань, що є єдиним реальним витвором нашої боротьби. Підкреслює ще раз позитивне значіння діяльності уряду УНР і вказує на те, що інші нові державні утвори мають свої уряди на еміграції. Для того, щоби координувати свою працю з тими народами, щоби утворити єдиний антимосковський фронт, на думку промовця, також необхідне існування у нас правного репрезентанта наших змагань. Об'єднання партій—це нижча стадія боротьби, і не може воно замінити існування уряду.

Зазначає Вигнанському, що той не має рації, коли протиставить грузинські політичні партії українським, як державотворчі. І у грузин, особливо серед груз. соціал-демократії, було багато такого елемента, навіть серед вождів, що, здавалося, мало надавалися до творення самостійної Грузії (Церетелі, що приїздив до Києва урізувати автономію України за для єдиної Росії). Але це не перешкодило грузинським соціал-демократам творити і створити незалежну Грузію.

Промовець сумнівається, що розрахунки докладчика на Волинь і Галичину можуть справдитися. Гадає, що, навпаки, при сучасній повині москвофільства і старого, й модерного («радянське», «ікродство») тяжко сподіватися від наших західних земель активної провідної ролі у боротьбі за незалежність.

В. П р о х о д а (б е з п.) вважає, що гасло «Незалежна Демократична Республіка» мало бути не гаслом, а традицією боротьби, яка освячена вже кров'ю найліпших синів України. Підкреслює далі взагалі розпливчатість гасел, що висунув докладчик, і особливо критикує гасло «всеукраїнський робітничо-селянський союз», не бачучи в ньому конкретно означеного змісту.

Н і ц к е в и ч (н а ц.). Одкидаючи гасло «Демократичної Республіки», промовець висовує натомість гасло «Соборности», під яким закликає об'єднатися всі соборницькі і самостійницькі елементи. Одкидаючи гасло «всеукраїнський робітничо-селянський союз», який, на думку промовця, нагадує «Совіт салдатських і робочих депутатів», промовець говорить про корпоративні об'єднання. Полемізуючи з п. Гловінським, бере під свою опіку національні елементи Волині і Галичини. Одкидаючи закид у москвофільстві, промовець не надає великого значіння і світофільству, вважаючи репрезентантів цієї категорії політично безграмотними і тому нешкідливими в справі консолідації укр. національних сил. Натомість промовець з особливою експансією накидається на українську наддніпрянську еміграцію, яка забула про те, що вона лише еміграція, і, втручаючися в місцеві (західних земель) справи, кидає патики в колеса тій праці, що переводять там укр. національні елементи. Промовець підводить усю укр. наддніпрянську еміграцію під категорію безкритичних полонфілів, хоча для ілюстрації своєї думки використовує лише групу «Укр. Ниви». Гасло «соборности», на думку докладчика, зобов'язує укр. політичну еміграцію об'єднатися на переведенню в життя конкретної роботи, яка зводиться до:

- 1) справи високих шкіл у Галичині,
- 2) боротьби проти польського осадництва на Волині,
- 3) захисту українського імені (нансен. паси).

М. Г и т в и ц ь к и й (б е з п.) доповнює свою першу промову про нездатність колгоспів до ролі організуючих центрів селянства в боротьбі з сов. владою; наводить кілька нових моментів: розпуск селянських елементів із армії, масова втеча селян поза межі УССР.

В дальнішому промовець полемізує з Ніцкевичем і вскриває логичні суперечності в його промові, які полягають у тому, що п. Ніцкевич безкритично поширює обвинувачення в безкритичному полонфільстві на всю унерівську, еміграцію, не здаючи собі ясно справи з її правового становища, як еміграції. П. Ніцкевич забуває, каже промовець, про те, що група «Укр. Ниви» переводить свою роботу не як частина еміграції, а як люде, що посідають пас польського обивателя. Промовець вказує на нерівно-

мірну оцінку п. Ніцкевичем різних національних елементів, що переводять свою «державно-творчу» роботу, і вказує на проф. М. Лозинського (галичанина) і його ганебну роллю в процесі зааранжованому більшовиками над такими національними діячами, як Бфремов і інші.

Промовець вказує і на велику кількість українців з Галичини, що являються агентами змодернізованої че-ка. Лише такий порівняльний метод, закінчує промовець, дасть змогу правильно встановити питому вагу руйнівочого впливу різних елементів укр. нації.

Ф. Ж л у д к и н (нац.) докладно угрунтовує свою тезу про необхідність замінити український демократичний республіканізм на національну диктатуру, що правда, як переходову форму до виявлення волі укр. народу, організованого по принципу корпорації.

П. М а з е п а, відповідаючи своїм опонентам, висловлює своє задоволення з приводу тієї широти, якою відзначалися промови всіх опонентів. Однак в зауваженнях опонентів докладчик не знаходить нічого такого, що би примусило його змінити основні лінії свого доповіді. Докладчик підкреслив, що основним його завданням було викликати взаємний обмін думок по важливих для нас питаннях загально-національного значіння. Висловуючи гасло організації та консолідації українських політичних сил, докладчик зовсім не розумів під цим самознищення окремих політичних організацій. Він закликає їх лише до більш яскравої кристалізації своєї ідеології та тактики, яка дала би можливість в потрібний момент об'єднати українські сили на ґрунті Незалежної Демократичної Республіки.

Докладчик зазначає, що для нього тепер ще не ясна позиція укр. с.-р.; чи є вони за демократію чи за совітську форму. Докладчик вважає, що принцип народоправства мусимо цілком виразно ставити вже тепер, але це не значить, що треба буде на перших же порах нищити певний, створений життям апарат сучасного совітського устрою. Неясність у с.-р. іде, на думку докладчика, ще далі. Посилаючися на Празький орган с.-р. «Український Робітник» (здається групи Шаповала), докладчик указує, що цей орган виразно підкреслює свої ідеологічні зв'язки з Драгоманівською традицією. А ці традиції, від яких ще свого часу відмовлялись провідники РУП, означають федерацію з Росією. Докладчик боїться, що, коли наші с.-р. йтимуть по такому шляхові, історія «пройде над їхніми головами».

Що-до гасла «соборности», яке висунув Ніцкевич, докладчик зазначає, що він не в меншій мірі є соборником, ніж і п. Ніцкевич. Але і найзавзятіші соборники мусять визнати загальну для нас істину, що шлях визволення галицького народу йде через Київ. Що-до координації наших визвольних змагань з змаганнями інших поневолених народів, то докладчик зазначає, що є різні форми координації: контакт, зв'язок, союз і т. ін. Вже в 1917 р. в Києві відбувся конгрес народів Сходу Європи; на цьому конгресі були прийняті резолюції про спільну акцію і т. ін. Скінчилося тим, що де-які з цих народів вже мають свої держави — Польща, Прибалтійські держави, ми ж свою державність втратили. Бо справа не в резолюціях, а в організації широких мас, в усвідомленню ними необхідності такого спільного фронту. Звертаючися до промови п. Гловінського, докладчик зазначає, що центр УНР в сучасних умовах є лише один із чинників наших політичних сил і висловлює припущення про можливість прийняття від того центру тієї «благодаті» революційної державности, що спочиває на ньому і яку керівники УНР називають «революційною законністю» і яка може бути перенята новим державно-творчим осередком, діячі якого в с-ій праці керуватимуться лише державним розумом.

Росифікуючи своє гасло — «Всеукраїнський Робітничо-Селянський Союз» — докладчик заявив, що під поняттям робітник він розуміє, власне кажучи, українське місто з його комплексом соціального розшарування. Гасло, що його висунув докладчик, має, по його тверженню, психологічне й педагогічне, а не чисто організаційне значіння. Його можна сформулювати — «геть антагонізм між містом і селом», що від більшовицької «змички»

відрізнялось би тим, що у большевиків змика іде на використання села в інтересах большевицької влади, а тут — порозуміння за для загально-національних цілей — звільнення українського народу з-під чужинецького ярма.

Ще раз підкреслюючи необхідність бути готовими для провадження визвольної боротьби, в її новій фазі, докладчик з особливою настирливістю закликає до сконсолідування своїх позицій ті політичні новотвори, які з'явилися на еміграції. Вказуючи на розбіжність думок у представників укр. націоналістів, він вважає таке явище цілком недопустимим в рядах політичної організації, яка претендує на роллю політичної партії.

Зручно відводить докладчик і ходячий вираз, який начеб то приписується одному з його однопартійців.

Цей спосіб боротьби запозичений у міжнародної реакції в її змаганнях з соціалізмом. Так було з Жоресом у Франції, з Лібкнехтом у Німеччині.

Докладчик категорично стверджує, що ніхто із його однопартійців ніколи і ніде не говорив подібної фрази.

Але справа стоїть ще гірше. Бо те, що націоналісти безпідставно приписують одному із українських соціалістів, фактично проводять самі націоналісти, як це свідчить стаття «Наша тактика» в «Розбудові Нації» — ч. 1-2 за 1930 р. Докладчик приводить цитату із цієї статті: «Ми маємо с в о ю організацію, с в о ї завдання, с в і й шлях до ці.ни, що с заразом ціл.но цілої нації; ми робимо с в о е ді.ло, йдемо с в о є ю дорогою та зі с в о го шляху усуваємо всі перешкоди. Отже — партії чи хто б там не був, для нас так довго не існують, доки не опиняться на нашій шляху в характері колод». (Серед присутніх обурення; голос: «та це ж божевільні!») Закінчив докладчик ще раз підкреслюючи своє задоволення від наслідку обміну думок з приводу його док.ладу.

Це вже другий доклад в Подєбрадах на тему (після док.ладу К. Мацієвича), що живо цікавить кожного українця. Велике значіння їх, як засобу консолідації політичної думки, безсумнівне. Треба тільки висловити побажання, щоб докладчики наперед подавали свої тези в писаній формі: це улегшує ознайомлення і слідкування за рефератом і дає більшу базу для дискусії.

Z.

Протест Варшави.

В неділю 23 березня б. р. з ініціятиви Українського Центрального Комітету в Польщі, відбулися у Варшаві великі протестаційні збори проти релігійних переслідувань большевиків на Україні та розв'язання Української Автокефальної церкви.

В бажанню приєднати і свій голос до протестів цілого культурного світу та висловити своє гаряче співчуття нашим братам і батькам на Україні, що терплять від нечуваних переслідувань релігійного сумління новітнім червоним вандалізмом і сучасним червоним московських окупантом, — зібралася місцева українська колонія і на цей раз в повному складі.

Збори в імені Українського Центрального Комітету відкрив проф. О. Лотоцький. В довгій промові торкнувся він цих нечуваних знущань над українською душею, і її релігійним сумлінням, які є одним з головних моментів сучасного українського життя.

Мало було ворогові виснажити наш край матеріально, мало бути поневолити його політично, московський деспот снерував увагу і на душу народу, масово нищучи українську інтелігенцію. Мало і цього. Він повів скажену боротьбу і на фронті релігійному, вириваючи з української душі все найсвятіше, що вона мала. Проф. О. Лотоцький зупиняється далі на окремих етапах боротьби релігійному фронті, від голосного проголошення большевиками відділення церкви від держави і свободи релігійного сумління до сьогоднішніх днів, коли перед сучасними муками українського народу, які несе він в обороні церкви, бліднуть часи давньої інквізиції.

Але і цього мало. Примусом здобувається від представників українського духовенства визнання відсутності переслідувань і підписи під смертним вироком Української Автокефальної церкви. І все лише тому, що церква українська заховувала в собі українські національні традиції.

Це все не нове, це продовження старих часів. І промовець зупиняється над часами Грозного, яскраво малюючи його поведження в церковних справах, над часами Петра і його божевільними знущаннями над релігією.

Випало так, що в день, коли відбувалися ці збори, газети принесли звістку, що церкву на Україні віддано московському патріархові. Справа «самоліквідації» Української Автокефальної церкви, для чергова більшовицька провокація, стала ясною, ясною не лише для нас українців, бо ми її належно розуміли, але і для цілого світу, який має ще одну можливість зрозуміти боротьбу і муки українського народу. В цих його стражданнях ми не можемо йому допомогти, але можемо поділити з ним морально ці страждання, можемо голосно висловити йому співчуття, можемо голосно висловити свій протест перед цілим культурним світом.

Бурею оплесків солідаризувалася зала з промовцем.

З промовою виступив проф. І. Огієнко. Він підкреслює, що те, що сталося, це лише ще один новий епізод в нашій віковій українській визвольній боротьбі. Він торкається минувшини української церкви — церкви матері інших церков, яка завжди стреміла до незалежності і незалежною була.

Проф. І. Огієнко докладно торкається далі тих цінностей, які витворила українська церква за цілі віки існування, смутних часів в її історії, акту підступного віддання її Москві, планового і свідомого нищення її Петром, Катериною та їх наступниками. Далі зупинився проф. І. Огієнко і на новітніх часах, на стані, в якому перебувала вона в 1917 році на 2-х Всеукраїнських Церковних Соборах, над проголошенням її автокефалії і незалежності 1 січня 1919 року, над працями над її розмосковленням в наступних роках і над божевільним і нищенням та переслідуванням червоними окупантами в часі теперішньому, яке закінчилося примусовим її розв'язанням і відданням Москві.

Промову свою закінчив проф. І. Огієнко висловом надії, що церква українська буде знову автокефальною і незалежною, що принесе їй незалежність української держави.

Нова буря оплесків, і збори приймають наступну резолюцію:

«Страждання нашої батьківщини під навалом червоних московських окупантів дійшли вже до самого краю. Під ґвалтом мілітарним позбавлено український народ власної державності та елементарних прав громадянських; руїна життя господарського впровадила на нашу обдаровану землю тяжкий голод; зневаження, потоптання нашого національного права догля такої міри, що на наших очах відбувається замах навіть фізично: нищити видатніших діячів нашої національної культури; в традиційний світогляд, в усі ділянки життя народнього впроваджуються розклад і розпуста. А поруч з тим в останніх часах надмірно посилюється нечуване в своїх формах переслідування віри, яка завжди і всюди вважалася за справу особистого сумління людського. Церкви руйнуються, або дістають нове призначення, тяжко образливе для віруючих людей; св. образи ґвалтом одбираються татисячами паляться на площах; улаштовуються прилюдні блюзнірські знущання над річами християнської культури; всіма засобами, до дикого ґвалту, забороняється та переслідується виконання релігійних обов'язків, що стали кінцевою моральною потребою віруючого люду; а до того всього, наперекір віковим стремлінням українського народу, що знайшли собі правне завершення в законі Української Директорії 1 січня 1919, поставлено українську церкву в тяжкі обставини, що не дали їй діяти до належного внутрішнього і зовнішнього порядку, а нині dokonано нового акту насильства — розв'язано формальне існування Української Автокефальної Церкви, ґвалтовно до такого рішення примусивши тих нечислених представників церкви, які ще знайшлися не в в'язниці»

„В насильнім розв'язанні УАЦ ми бачимо амасковане стремління знову віддати незалежну Українську церкву під важку кормигу церкви московської, проти чого український нарід століттями боровся і боротиметься й надалі.

„Ті переслідування прийняли характер такий всебічний та дошкульний, що порушенням та образою елементарного людського права переважають всі знані в історії приклади, навіть утиски старої доби християнської. Нищення релігійних настроїв народніх мас стало навіть черговим «ударним» завданням руйніницьких чинників большевицьких, бо релігія завжди була основою традиційного життя народнього, а в окремих народів, як в українського, з нею зв'язується традиції порядку національного, зокрема культурного і громадського.

„Одірвані лише гвалтом од батьківщини, але морально відчуваючи все мученицьке життя її та її страждання; переживаючи з усім українським народом все нові та посилені удари по національній душі його і зокрема по його сумлінню релігійному, — з огидою п'ятуємо ганебне поступовання московських червоних окупантів Української землі, як негідне імени людського і висловлюємо перед культурним світом своє глибоке обурення та найрішучіший протест проти дикого, варварського насильства над святим правом свободи людського сумління».

І. Липовецький.

Микола^а Ліницький.

(Некролог).

10 березня ц. р. в санаторії у Засмук (Чехія) помер від сухот хорунжий армії УНР Микола Володимирович Ліницький. Покійний народився 16 липня по ст. ст. 1895 року на Харківщині. В 1916 році закінчив Харківську Духовну семинарію і вступив до Харківського університету, звідки через місяць перевівся до Ново-Александрійського сільсько-господарського інституту. Війна перешкодила йому закінчити високу освіту. В початку 1917 р. мобілізований він кінчає Іркутську школу прапорщиків і до початку 1918 року служить в російській армії. В листопаді 1918 р. добровільно вступає до українського війська, де перебуває цілий час визвольної війни: в 1918 році — в Окремому Запорізькому Стрілецькому курні, в 1919 році — в 3-ій Залізній Стрілецькій дивізії — 9 полк, в 1920 році в 6 Січовій дивізії — 46 курінь. В кінці 1920 р. разом з 6-ою дивізією попадає на інтернування до табору Одесандрів в Польщі. В таборі йому велику службу подав його природний музичний талант (ще в семинарії він кінчив музичну школу по відділу гри на скрипці). Представники американської місії захоплюються його грою, забирають його до Варшави, улаштовують його бібліотекарем при місії. Одночасно він виступає, як скрипач при різних нагодах, що дає йому американська місія. Ті ж американці рішають його відправити до Парижу, для дальнішого удосконалення музичної освіти. Дають йому проїзд, рекомендації. Але в Парижі — невдача. Адресатів вже нема, і молодий скрипач залишається в чужому місті, без грошей, без знання мови. Займається тяжкою фізичною працею, вечорами — для відпочинку грає на скрипку. Якомусь випадково-

Микола Лвінецький

му слухачеві гра так сподобалася, що він улаштує М. В. грати в кіно. Далі пішло ліпше, М. В. переходить на саксофон, заробляє дуже добре, але праця, переважно, по нічних ресторанах і барах підриває його здоров'я. Починається процес в легенях. В 1927 році їде до Подєбрад, на відпочинок до брата, що учився в Укр. Госп. Академії, але вже не Академія, а санаторія була останнім етапом на його життєвій шляху. Майже три роки він жив в санаторії, як інвалід, страшенно мучився, що не може працювати і заробляти сам на себе. 10 березня він упокоївся на віки.

Українська еміграція стратила у покійнсу дуже цінного члена. По-за видатним музичним талантом, що посідав покійний, він мав великі здібності до чужих мов — прекрасно говорив і писав по французьки й по польськи. Це була людина шляхетної вдачі, і своєю шляхетністю, інтелігентністю, прекрасним вихованням він причаровував всіх, кому доводилося з ним зустрічатися.

Поховано його на Засмуцькому цвинтарі, де вже не одна могила стоїть як, вічний притулок нещасних жертв емігрантської неволі.

є. Г.

3 міжнародного життя.

— Лондонська конференція. — Паризький пакт — Грецький ювілей

Лондонська конференція п'яти великих морських держав, що тягнеться вже біля трьох місяців, надходить свого кінця. Більше за те, можливо, що в день, коли ці рядки підуть до друку, вона вже й закінчиться, бо на 4 квітня як раз визначені загальні її збори, на яких буде виявлено підготовані комісіями остаточні резолюції.

Чого будь дуже рішучого та важливого од цієї конференції вже перестали чекати, а о тому, що за три місяці конференційної праці виявилися усі труднощі, що стоять на дорозі полагодження взаємної носик світових морських держав. Свого часу тут було вказано на ті труднощі, що зводяться до протирічних інтересів, з одного боку — американсько-японсько-англійських, з другого — франко-італійських. Вони полягають не стільки в тому, що начеб то-тяжко технічно встановити величину тонажу для кожної зокрема флоти, скільки в тому, що по-за тим тонажем приховані елементи чисто політичного порядку.

Коли зробити переклад з мови чисел та морських термінів на зрозумілу для всіх мову політичних інтересів, то справа на конференції виглядала в такий спосіб. Після світової війни гегемонія на морях і океанах сосредилася в англо-саксонських руках, бо Англія та Сполучені Штати зараз мають, можуть мати і на далі найсильніші флоти. Ні одна інша держава, — ні всі вони разом, — протистати тій гегемонії не можуть та й не мають до того волі, ні охоти. Але вони вважають на свої національні інтереси; захищати їх мусять, а тому прагнуть до того, аби мати відповідні флоти, в міру тих потреб, що вони їх вважають абсолютними.

Гегемонні держави, тоб-то Англія та Сполучені Штати, ще до лондонської конференції, проміж себе погодилися. Воювати одна з одною вони ніколи не будуть, сфери морських впливів між ними розподілено; мають вони однакові по силі флоти, і на перевагу одна над одною не претендують. Але їм хотілося б, щоб їхня гегемонія обходилася їм як найдешевше, а для того треба, аби інші, негегемонні держави не збільшували своєї флоти, бо таке збільшення, у певних випадках, автоматично потягло б за собою необхідність збільшення флоти одного чи другого гегемона, а то може й обох разом.

Коли б на світі усе було гаразд, коли б усі держави задоволені були своїм сучасним становищем, вирішити вказану справу було б досить легко. Усі флоти zostалися б такими, як вони єсть, бо всі інтереси були б стабільними і ніщо їм не загрожувало б. Треба було б закріпити лише status quo, гарантувати всім усі їх інтереси — і край, принаймні на довший час. На суходолі з переможеною Німеччиною так і зроблено Локарнським пактом. Але на морях та з контрафенгами, що всі належать до переможців, таке Локарно, як виявилось, не дуже те легко. Надто вже різноманітні та різнонапрямні інтереси п'яти великих морських держав.

По-перше, самі гегемони. Проти кого потенційно могла б бути спрямованою сила флоти Сполучених Штатів? Англія — їм не ворог, а родич, і коли вони виявили волю мати однакову з нею флоту, то це властиво скоріше за все — лише своєрідна національна пиха м гутньої держави, а не щось інше. До європейських справ вони, після досвіду світової війни, взагалі втручати не хочуть. І їх дуже мало цікавить, якої сили флоту матиме та чи інша європейська держава. Інші американські республіки? Але ті такі нікчемні що-до морської сили, що говорити про них нема що. Зостається єдина держава — Японія. Вона — можливий конкурент Сполучених Штатів на морі, але то в майбутньому, бо на сьогодні Японія згідно з Вашингтонським пактом, має право лише на 60 відс. (вимагає 70 відс.) сили американської флоти. Ціла Лондонська конференція для Сполучених Шта-

тів, властиво, справа чистоного престижу, бо як би їм і довелося збільшувати свою флоту, то це для них дрібна відповідно річ, — такі вони багаті сьогодні на фінансові можливості.

В іншому станові Англія, Америка — їй не ворог, але Японія такий самий для неї можливий конкурент, як і для Сполучених Штатів. Крім того, не може вона байдуже ставитися і до європейських держав. З боку найближчої до неї сусідки Франції, їй наче б то нічого не загрожує, але хто знає, як справа обернеться в майбутньому з Італією, з тою самою Німеччиною, з СРСР чи з тими державами, що стануть на її місці. Розважливість і обережність завжди були англійськими властивостями, не покидають їх і зараз. І не диво, що Англія, не говорячи того в голос, хотіла б мати флоту, сильнішу за флоти двох сильніших європейських держав, взятих разом. Це — стара англійська формула, тільки раніше йшла мова взагалі про дві держави світа, а зараз тому, що змінилися обставини, лише про дві європейські держави. Англія ще й досі фінансово достатня, щоб витримати яку-будь європейську конкуренцію, що-до посиленої будови нової флоти, але її державні люди розважливі й у цій площині, бо мають багато необхідних потреб в усіх інших площинах державного господарства. Грає роль тут також престиж і до певної міри внутрішня політика, бо кабінет Мак-Дональда зв'язав дуже тісно свою долю з долею Лондонської конференції, ним же і започаткованої.

Гегемони — Франція, Італія й Японія — так само мають різнонапрямні інтереси. Японія — до європейських справ ставиться байдуже, але вона, як вказано, вимагає збільшення своєї флоти, бо хоче бути паном у себе вдома і своїх морях, не хоче позбавитися надій на майбутнє і на Тихому Океані. що-до Франції, то вона, по-перше, піклується про свою колосальну колоніальну імперію, а по-друге, і про свої метропольні морські побережжя, що розляглися по трьох європейських морях. Для того вона мусить бути сильнішою за Італію, бо завжди мусить мати на оці, крім Італії, ще й Німеччину, що зачала обзаводитися флотою, технічно дуже сильною. Італія в свою чергу, свою безпеку бачить лише в тому, що буде на морі рівною Франції, бо бачить за своєю спиною союзу з Францією, Югославією і т. и.

Кількістю тонажу, числами бойових кораблів годі вирішити всі взаємні протирічні інтереси. Виявилось, що замирити їх можна, лише додавши до всіх суходольних пактів ще два морських: один для Тихого Океану, другий для Середземного моря. Перший мали б гарантувати своїми підписами Сполучені Штати, Англія та Японія, а другий — Сполучені Штати, Англія, Франція та Італія. Маючи таку гарантію, Франція та Італія перестали б говорити про збільшення своєї флоти, бо то було б їм непотрібно, а всі держави разом могли б сильно зекономити на своїх морських видатках, не ставлячи тим під загрозу набуті ними впливи та інтереси. Перешкодою до того стала політика Сполучених Штатів, що рішуче одмовляються приймати участь в яких-будь європейських актах, що могли б потягти за собою, хоч би й чисто теоретичне привіддя військового втручання.

На тому й стала ціла права Лондонської конференції. Як перейде вона над американською перешкодою, вкаже ближчий час. Мабуть, буде знайдено якусь дипломатичну формулу, що фактично не задовольнить нікого, але на ок буде виглядати так, наче-то праця конференції, не була марною, а дала такі певні позитивні наслідки. Одна з таких формул вже й предкладена американською делегацією. Сполучені Штати поставлять свій підпис під Середземноморським пактом, але їх роль мусить бути не активною, а пасивною, — чисто консультативною, а себ-то на випадок якогось конфлікту, вони згодні давати поради заінтересованим державам. Можливо, що конференція погодиться і на таку формулу.

* * *

Перебіг Лондонської конференції дав один дуже цікавий, так мовити, скінсний висновок, що до певної міри означив реальну ціну відомого Паризь-

ного пакту, інакше пакту Келлога-Бріана. Коли з боку Франції та Італії зайшла мова про гарантії їх безпеки на морі, їм вказано було американцями на те, що така гарантія вже існує і полягає вона в підписаному всіма державами світу Паризькому пакті, який виключає війну, як знаряддя досягнення тої чи іншої політичної мети. Дискусія, однак, як того й треба було чекати, виснипила, що Паризький пакт накладає на підписані в ньому держави лише моральний обов'язок, за порушенням якого не слідує ніяка санкція, а тому цей пакт жадною реальною гарантією бути не може. Не без певної іронії світова преса зазначила, що, як здається, так дивиться на Паризький пакт і один з його ініціаторів, французький головний делегат Аристид Бріан. Така інтерпретація Паризького пакту, в свою чергу не зосталася без наслідків. У велах Ліги Націй, з англійської ініціативи Ліги Націй, в якому єсть проти нападника реальні санкції, і Паризький пакт, в якому таких санкцій немає. Справа та зараз знаходиться в стадії першого підготування в одній з комісій Ліги, але якихось більших надій, що вона може бути зrealізованою, зараз начеб то-немає.

* * *

Сто літ тому назад кн. Півен за Росію, герцог Монморансі за Францію та лорд Абердин за Англію підписали спільний протокол, яким вказані держави визнали самостійність Греції. Визнання те явилось в наслідок многолітньої боротьби грецьких повстанців проти могутньої ще тоді Оттоманської Порти. Повстання ті свого широкого розмаху набрали ще в 1821 році, але боротьба увесь час йшла з мінливим успіхом, і лише інтервенція європейських держав, виявлена в славному морському бою, в Наваринській затоці, допомогла грекам поставити свою державно-національну справу на твердому ґрунті суверенного життя. З того часу, грецька держава переживала різноманітні фази свого незалежного існування, поширюючи територіяльно та еволюціонуючи що-до форми своєї державної влади. На сьогодні Греція — одна з більших балканських держав з республіканською формою влади, з демократичною структурою урядування. На чолі її стоїть достойний розважливий політик Заїміс, а головою кабінету являється талановитий патріот критяннин Венізелос, що свого часу спричинився до приєднання свого рідного острова до грецької метрополії. Ціла Греція святкує зараз столітній ювілей свого суверенного існування, згадуючи своїх героїв-повстанців, що життя своє поклали колись за свою батьківщину. Ми, українці, що через століт переживаємо те, що колись пережили греки, ними скромними рядками посилаємо їм ширі привітання.

Observer.

У суботу 3-го травня с. р.

Мистецьке Т-во Шалетської Громади

даєть у Парижі в Conservatoire René Maubel (Rue de l'Orient) свою 25-ту виставу

„Степовий гість“

В народній сцені хор відспіває «Почаївську Божу Мати»

В антрактах оркестр виконуватиме українські мотиви.

Ціна квитків від 5 до 20 фр. Чистий прибуток з вистави піде на користь Української Бібліотеки С. Петлюри в Парижі.

Хроніка.

3 Великої України

— Зв'язок Академії Наук з закордоном. Етнографічна комісія при ВУАН одержала від Асоціації Антропології та Етнології острова Куби пропозицію влаштувати обмін науковими виданнями та матеріалами. («Ком». ч. 74 з 16. III).

— Перейменування вул. Шевченка в Харькові. В Харькові вул. Шевченка в Нагірному районі перейменовано на вул. Правди («Ком». ч. 76 з 18. III).

— На Україні розкрито нову «контрреволюційну» організацію. Арештовано й притягнуто до суду цілий шерг вищих урядовців з Наркомхліборобства. Обвинувачується їх у дискредитуванні совітської влади та в шкідництві («Пр. Пр.» ч. 63 з 18. III).

— Вербування до військових шкіл провадилось. З 15 лютого по 16 березня набрано в Київ до військових шкіл усього 33 відс. (107 чол.) потрібної кількості нових учнів військових шкіл. Комсомол та професійні спілки не виправдали надій, які владою на них поклалися, і ці організації не виділили від себе кандидатів. Металісти, напр., повинні були по плану дати 35 чол., а дали, 5, залізничники замість 30 чол. також 5 і т. д. («Пр. Пр.» ч. 64 з 20. III).

— Коли весняна сівба почалася... По кол-

госпах на Запоріжжі на 10 березня не вистарчало 25 відс. пшениці.

— На Мелітопольщині в деяких артілях тільки в час виїзду в поле виявилось, що вони зовсім до сівби не готові. Дзерно не перечищено, реманент не пелагоджено, а насіння було замість 452 центнерів лише 77. Артіль «Прямой Путь» навіть не забрала з майстерень свого трактора, який там був у ремонті.

— На Херсонщині Кахівський район уважали найкраще підготованим до сівби, однак кели треба було починати орань, виявилось, що в одній комуні з 7 тракторів стоять 4, в другій з 8 — стоять 5, а по деяких комунах трактори не працюють через якусь навіть дурницю, яку легко дуже направили.

— Три трактори комуні «Авангард», які було відремонтовано в Маріупольській тракторній базі, зіпсувалися по дорозі з майстерень до комуні.

— Радгосп «Запоріжжя» міг пустити в роботу тільки половину тракторів, які були йому прислап, бо друга половина виявилася несправною.

— В Одеській окрузі бракує насіння технічних культур. Бракує 6 тисяч пудів льону й 3 тис. пудів сої. («Ком». ч. 76 з 18. III).

— Переяславщина не готова до сівби. Бракує насіння й тяглової сили.

— На Херсонщині багато колгоспів й досі ще не організували роботи, не дивлячися на те, що сівба там почалася уже 11 березня («Пр. Пр.» ч. 65 з 21. III).

— На Мелітопольщині в комуні ім. Сталіна весняну сівбу зрвано. Цій комуні для оранки було надіслано 46 тракторів, з яких було справних лише 5 і ті часто

псуються й не працюють. («Ком». ч. 74 з 16. III).

— Дослідна станція рибоводства. В Києві організовано всеукраїнську станцію рибоводства. Станція має за завдання вивчати стан рибних ставків та дослідницьку роботу вгалузі риборозведення. («Ком». ч. 74 з 16. III).

— Селянє проти влади. На Велині совітська влада наказала переобрати 138 сільських рад по селах, які противляться колективізації. («Ком». ч. 76 з 18. III).

— А большевики рострілюють. В Конотопі засуджено до стрілу селян Щербину й Панченка за те, що намагалися вбити робітника Бурду, який приїхав на село переводити колективізацію («Ком». ч. 76 з 18. III).

— Будівельний сезон зривається. В Луганській окрузі будівельних матеріалів заготовлено лише на 20-25 відс. потрібної кількості, а планів та проєктів складено лише на 12 відс. тих будівель, що їх було запроєктовано провести цього року.

— В Краснолучському районі на Луганщині нова шахта «Карл» мусіла бути готовою на початку цього 1930 року. Проте стан з роботами на цій шахті такий, що навряд чи вона буде готовою ще за рік. («Ком». ч. 76 з 18. III).

— Брак залізничних вагонів. Не зважаючи на великий брак вагонів металургічних заводів України затримують велику кількість вагонів, довго їх не розвантажуючи. По всіх заводах що-дня марно стоїть 2.000 вагонів. Через брак вагонів залізниця не можуть виконати свої завдання і транспорт являється найбільш відсталою ділянкою. («Ком». ч. 74 з 16. III).

— Нові трактори: Американський пароплав приставив до Одеси 15 березня 750 трак-

торів системи «Інтернаціонал». 150 тракторів відвантажено для Одещини й частину для Шевченківської округи («Ком». ч. 74 з 16. III).

— Як виглядають совітські відгодівні пункти. Київський прокурор та кореспонденти однієї совітської газети зробили обслід відгодівних пунктів при сов. кооперативах у Києві. При цьому огляді було знайдено, що приміщення для корів і самі корови були так забруджені, що до них було гидко підійти. З трьох дворів одного пункта жаден не мав криниці в порядку, води немає або не досить і тому худобу напувають раз на день. Годують худобу лише до 4 год. дня., від якої години до ранку худоба не дістає нічого. У трьох дворах лежить 15.000 пудів сіна, яке горить. Свині на пункті знаходяться ще в гіршому стані. Хворих свиней не тримають окремо від здорових, чому свині одна одній передавали чумку, коли така була появилася. Жадних книжок ветеринарного огляду худоби на пунктах не оказалось. Від чумки свині гинуть десятками. («Пр. Пр.» ч. 64 з 20. III).

— Дніпро рушив. В районі Запоріжжя-Нікопіль і на нижньому Дніпрі почався льодоплав. 10 березня вийшов з Херсону вгору перший пароплав («Ком». ч. 74 з 16. III).

— Навігація на Дніпрі в районі Києва почалася 20 березня. («Пр. Пр.» ч. 64 з 20. III).

З укр. життя

— Виставка укр. книжки й преси. Організаційний Комітет виставки, що його заснувало Українське Студентське Т-во «Молода Громада» в Бродях, звертається до українського громадянства з таким закликом:

Недостаточне поширення україн. книжки і преси на наших землях під Польшею, що у висліді займає одно із перших місць на-

шого блудного колеса — стає питанням, на розв'язання якого не терпяче чекає Завтра. Закон про громадські бібліотеки, що скоро буде предметом дискусії в законодавчих установах, переведений на ділі по дотеперішнім супроти нас засадам і тенденціям, ускладнить заплутану вже справу.

Свідомі відповідальності перед Будучністю, сповняємо громадянське завдання поширення нашої книжки і преси через зорганізування Виставки. Ідуть саме приготування, щоб Виставка перейшла як може найкраще і дала позитивні висліди в заплату за вложену працю. Обчислено по тижневі на Броди (в першій половині травня ц. р.), Волинь, (Луцьк або Здолбунів в другій половині травня) і Поділля (Тернопіль в першій половині червня ц. р.) — зможе обхопити Виставка чимало земель, а при добрім використанні способів сучасної реклами найти відгук в широких колах громадянства, показуючи йому до очеї форми і зміст нашої духової культури, зможе Виставка примусити оце байдуже в більшості громадянство до друкованого слова, — до ревізії понять і зміни в напрямі прихильного відношення на слові і ділі до книжки і газети.

Як сама назва вказує, Виставка складатиметься з двох відділів:

1) Преси і пропаганди, де побіч належно зложеної всієї української преси, найдуть своє місце діаграми, статистичні зіставлення, пропагандові ключі для ширення друкованого слова і пр.

2) Книжки, де будуть зложені книжки по Видавництвам. Годиться відмінити, що Комітет докладає окремої уваги зорганізуванню підвідділу книжки і преси Радянської України. Виписані цитати визначних громадян до питань друкованого слова, зложені реклами і оголошення, дадуть салі зовнішнє оформлення для Виставки.

Хоч завдання Виставки ясні самі через себе, то ми їх тут вичислимо. Вона матиме завдання:

1) Дати образ наших досягнень на полі книжки і преси взагалі, а останнього десятиліття зокрема.

2) Познакомити громадянство напрямними ідеологічними, політичними, суспільними чи економічними нашої преси і книжкою.

3) Продати запасові примірники виложених на виставці книжок чи журналів на р-к відповідних Видавництв.

4) Приймати підписку на газети і журнали чи замовлення на книжки і відсилати їх до заінтересованих Видавництв.

5) Старатися, щоб бібліотека Читалень, кооператив чи других установ були виповнені українською і пресою, щоб після ухвалення закону про громадські бібліотеки не накидали нам з гори чужих книжок.

6) Служити інформаціями по видавничим справам.

Організаційний Комітет вдається до всіх видавництв з таким проханням: 1) Повідомити нас, як П. Т. Видавництво, Редакція ставиться до запрошення, щоб ми могли бути поінформовані про розміри Виставки.

2) Прислати нам відповідну кількість Вашої газетки, журналу чи книжкових видань для поміщення на Виставці.

3) Подати ціну книжок і журналів для продажі і назначити нам відповідний рабят з огляду на адм. кошти Виставки.

4) Прислати рекламний матеріал Вашого Видавництва, евант. дані для використання в діаграмах і пр.

5) Щоб наш представник був особисто у Вашому видавництві для обговорення питань зв'язаних з участю Вашого Видавництва у Виставці.

6) Після закінчення Виставки ми вишлемо Вам звіт про гроші за продані книжки (розрахунок) і евант. остали книжки і журнали.

7) Відповідальність за зобов'язання супроти Вас приймає наше Товариство і Філія «Просвіти» в Бродях.

Тільки Виставка, на котрій будуть репрезентовані можливо всі

Українські Видавництва зможе постояти на висоті завдання!

Тому віримо, що Ви, беручи на увагу наші загальні інтереси взагалі, а розвиток Вашого видавництва зокрема — не схочете відкинути нашого запрошення і — чекатимемо ласкавої відповіді.

Орган. ком. вистави 1930

Володимир Чума.

Юрій Чубатий. Юрій Герман. Відповіді, посилки, інформації просимо слати по адресі. Мр. Володимир Чума. Б р о д и. скр пошт. 28. Pologne.

3 життя укр. еміграції.

У Франції.

— 3 життя Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі. Місяць березень був для Бібліотеки найбільш щасливим за минулий час. Книжний фонд збільшився на 1956 книг та 74 назв товстих журналів в кількості 1382 чисел. Крім того одержано велику кількість альбомів, атласів, малюнків та провідників по різних країнах і містах Європи й Азії. Ці книги й журнали одержано від п. Д. Донцова (Львів) — 4 кн., п. І. Липовецького (Варшава) — 19 книг і 7 листівок, від представництва «Тризуба» в Польщі — 22 кн., п. д-ра Ю. Студинського (Париж) — 1 кн., від Українського Університету в Празі — 10 кн., ред. «Укр. Голосу» (Вінніпер) — 1 кн., Учительської Громади (Львів) — 3 кн., і 31 ч.ч. журналів, від Т-ва «Світ Дитини» — М. Таранько (Львів) — 28 кн., п. С. Чуб (Хайфа) — 11 ч.ч. журналів, пані Р. Никитюкова (Париж) — 2 кн.

Він пані Шарль Бонен (Париж), удови б. франц. посла в Персії і Українського приятеля, одержано 1866 книг та 1340 ч.ч. різних журналів. 70 назв за різні роки. Від неї одержано також велику кількість альбомів та художніх видань, малюнків, мап, атласів і листівок, які ще не почислені й не розкласифіковані. Правда, всі ці

видання в мові франц., частинно в еспанській, португальській, англійській, але для Бібліотеки, що міститься в Парижі такі друки є надзвичайно цінним надбанням. Серед них маємо до 600 прим. красною письменства, багато по історії Франції і по питаннях Далекого й Близького Сходу, як рівно, як і Індія, Африка. Є кілька антикварних видань, починаючи з 1622 року, та кілька десятків книг XVIII й початку XIX в. Є раритетні видання, як напр., Іконографія Римська й Грецька, видання 1824 року, які треба бачити, щоб уявити їхню вартість. Цей дар, вартість якого треба числити на багато тисяч франків, вже робить Бібліотеку цікавою не лише з огляду на українську справу. Кожний, хто цікавиться різними ділянками науки й мистецтва, може найти в ній речі, які не кожна Бібліотека, навіть великого міста, має. Тим більша вдячність Раді Бібліотеки пані Бонен і панові Кастанґе, який спричинився до передання цього багатства.

Пожертв Б-ка мала за березень всього 548.10 фр., які надійшли від п-ва С. і П. Чубів з Хайфи — 50.80, Союзу Українок-Емігранток у Варшаві — 56.80 фр., п. Шаповала з Шалету — 10.60, та зібрані пред тавником Б-ки в м. Шалет (Франція) п. Вержицьким — 406 фр., яку суму зложили наші емігранти робітники: 1) Мороз Дмитро — 15 фр., 2) Щербина П. — 25 фр., 3) Левицька — 5 фр., 4) Маслюк Гр. — 5 фр., 5) Світличний Василь — 20 фр., 6) Павловський — 10 фр., 7) Будзь — 5 фр., 8) Донців — 5 фр., 9) Маклай — 5 фр., 10) Мар — 5 р., 11) Дерев'яно — 5 фр., 12) Бушало — 5 фр., 13) Попів — 10 фр., 14) Троцький Яків — 5 фр., 15) Чистосердів Андрій — 5 фр., 16) Омельченко — 5 фр., 17) Мандрика — 50 фр., 18) Лечук — 5 фр., 19) Грушецький — 5 фр., 20) Долото — 5 фр., 21) Пашин — 6 фр., 22) Стоцький — 10 фр., 23) Бауца — 5 фр., 24) Гречанівський — 5 фр., 25) Шульга — 15 фр., 26) Сачок — 5 фр., 27) Гутовський — 5 фр., 28) Татаруля — 5 фр., 29) Свен-

ціцький — 5 фр., 30) Шкрабалюк — 10 фр., 31) Хоменко — 10 фр., 32) Ішук — 5 фр., 33) Захвалінський Гр. — 5 фр. 34) Польський — 5 фр., 35) — Управа Громади в Шалеті піврічний внесок відсотковий — 100 фр., 36) Вержбицький — 10 фр.

— Концерт українського хору в Парижі. З нагоди роковин Шевченкових новоутворений хор під орудою п. Андрія Чехівського дав концерт присвячений року винам Шевченка. Одбувся концерт 22 березня в салі Сен-Леон.

Програм склався з дуже багатого і добірного репертуару. У нього увійшли Шевченкові твори, церковні співи, народні мелодії, аранжовані нашими композиторами то-що. Найбільше творів — О. Кошиця, багато Лисенка, Стеценка, Ніжанківського, Веделя, Гончарова. Виконання дуже художнє, майстерне, а часом — просто захоплююче.

Опріч хору та соло під акомпанімент хору виступала окремо пані Прийма, що виконала кілька пісень.

Хотілося б шире бажати, щоби новоутворений хор продовжував жити і надалі, всі дані для його майбутнього життя є: голоси, дисципліна, витримка і головню авторитет диригента п. Андрія Чехівського — все говорить за те, що цей хор міг би заповнити той дефект у нашому емігрантському паризькому житті, який відчувається роками.

Українська колонія показала сама, наскільки вона оцінила цей виступ, заповнивши по береги велику салю, де давав концерт хор, так, що очевидно концерт мав успіх.

— Доклад - бесіда п. С. Левинського. В суботу 29 березня в помешканню Української Об'єднаної Громади відбулася бесіда п. С. Левинського на тему «Де-що про зрозуміння Франції». На цю тему докладчик доповідав вже в лоні Української Студентської Громади, і інтерес до неї був такий великий що на

прохання членів Громади, докладчик погодився її повторити перед ширшою аудиторією.

Тема викликала живий інтерес серед слухачів. Докладчик спинився над головними характеристичними і основними рисами французької культури, а саме — мовою, традицією і думкою; міркування докладчика дуже суб'єктивні, але разом з тим дуже синтетичні й глибокі, приводять до того, що нам, українцям, треба взяти з величезної скарбниці французької цивілізації, користуючися з нагоди нашого перебування тут.

Треба тільки побажати, щоби подібних докладів було, як найбільше. Велика їй щира подяка п. Левинському.

— К н ю т а н ж . Українське життя в Кнютанжі ще з 1925 року позначилося певними хитаннями і розбиттям. Причин до цього було багато: різноманітність складу, від'їзд багатьох старших громадян в другі місця, характер праці і життя, все це сприяло тому, що в Кнютанжі знаходила собі завжди ґрунт всяка найбільш абсурдна агітація і що розагітовані раз-у-раз блукали від одного полюса до другого. Цей процес продовжується і зараз. Розуміння того, що об'єктивні обставини диктують крайню єдність всіх українців, тут немає. Натомість є громада, є секція націоналістів, є робітнича спілка і ще кілька отаманських трійок і четвірок. Організацій повно, але організованості немає, роботи пропорційно до кількості людей мало. Тай яка може бути робота, коли маса громадянства не є сталою. Ще вчора існував «Сугуф»... Сьогодні «Сугуф» немає, але всі його бувші члени поробилися запеклими націоналістами, красою і гордістю п. Сніборського, що приїздив сюди для перехрещення невірних... Так само і робітнича спілка, і навіть Громада мають в собі досить елементу, що виходить, входить, переходить, повертається і обертається, без толку, без розуму, без переконання. Щось у нього мулти в голові, в серці, щось він відчуває,

чогось він шукає, але завжди чужого назовні, бо нічого немає свого в середині.

Проте є де-що і позитивного. Не дивлючися на «малоросійську шатость», Дитяча Школа існує стало і регулярно. На Різдів Батьківською Радою було улаштовано для дітей добру ялинку.

Ворушиться і Громада. 16 лютого святкували акт проголошення самостійности України і з'єднання земель. Незабаром має бути свято Шевченкових роковин.

Могла б Громада і ще багато чого зробити і ліпше репрезентуватися, як би було більше стати в людях, як би проводирям замість балансування на хвилях загального хитання можна було почувати якусь твердість під ногами. А так все зводиться до дипломатії і до перевиборів. З осені минулого року Громада вже тричі мінjala свою Управу. Скажуть-екшес парламентаризму.

Ні. Це тільки покажчик тутешнього: «Куди вітер віє». Чи ми колись вилікуємося від цього, сказати важко. Певніше сподіватися, що лише все захоплюючі великі майбутні події «шатость» перетворять у позитивну сталість.

— О мекур. 9 березня відбулася вистава «Невольник». Під час цієї вистави зібрано було 300 фр. на потерпілих від поводі на півдні Франції. Гроші було передано негайно місцевій владі.

В Польщі.

— З життя Українського Центрального Комітету в Польщі. Українська політична еміграція в Польщі, що після 2-го Делегатського з'їзду свого в році 1928 перейшла до нової організації, прийнявши відповідного статуту й назвавшись Товариством Український Центральний Комітет в Польщі, відбуває зараз у місяць свого розселення річні загальні збори. Із звітів уступаючих керуючих органів місцевих відділів Товариства довідуємося, яку працю переведено в осередках та передбачено зробити в майбутньому.

— Відділ у Костополі перевів організації еміграції в цьому районі, допомагає поодиноким своїм членам, одним із перших виніс протеста проти катувань на Україні, з заколядованих на Різдів грошей надіслав пожертву для Української Гімназії в Станиці при м. Каліші, решту грошей визначено на купівлю портретів Тараса Шевченка й Симона Петлюри та книжок для бібліотеки відділу. До складу нової Управ-відділу обрано й Головною Управою затверджено: Рошинського Степана — на голову, Качалая Гната — на заступника голови, Філоненка Олександра — на скарбника й Погрібного Степана — на секретаря. На ревізора обрано Созоненка Юхима.

— Відділ у Хшанові добре зорганізований, невпинно провадить корисну національну роботу, має бібліотеку, яку поповнив у році минулого рядом цікавих книжок, випусє газети й журнали. Новий склад Управи залишено старий, а саме: Обертинський Микола, голова, Задояний Василь — заступник голови й скарбник та Проскурницький Микола — секретар. На ревізора обрано Ботвинського Симопа.

— Відділ у Львові відбув двє загальні збори і 26 засідань Управи, 11 травня влаштував святочні сходини української еміграції у Львові, 26 травня відправив панахиду по Симоні Петлюрі і 1 серпня — по Євгенові Чикаленкові, 17 лютого ц. р. влаштував святочні вечір 12 річницї проголошення самостійности України. На рік біжучий ухвалено винайняти спеціальне помешкання для потреб відділу, для чого постановлено, що кожний член відділу зобов'язується на протязі місяців лютого й березня б. р. внести до каси відділу по дванадцять злотих. Зреалізування тої справи доручено новій Управі відділу в такому складі — Кузьмінський Олександр, голова, Таранович Микола — заступник голови і скарбник і Романенко Антін — секретар. До ревізійної комісії відділу ввійшли: Матюшенко Ми-

хайло, Голобродський Кость і Давиденко Кость.

— Відділ у Перемишлю урядив 10 лютого с. р. відчит про становище емігрантів у Польщі та інших державах, дохід з якого в сумі 130 зл. відправив сухітникам у Каліші, за що одержав подяку; 10 березня відправив панахиду по Шевченкові, в травню — по Головному Отаманові С. Петлюрі і 15 вересня — по Є. Чикаленкові; переведено серед неіальної молоді збірку, що дала 168 зл. 20 гр., на які закуплено полотна і книжок і відіслано, як святочий дарунок дітям емігрантів у Станиці в Каліші, видано 50 зл. позики поза місцевим емігрантам і 31 зл. 25 гр. на місцеві добродійні цілі; куплено бідному ученикові Шевчукові (синові емігранта з Каліша) теплий одяг та видано учениці Чертьонькова 15 зл. на лікування; уміщено сироту хлопчика до захоронки в Дрогобичу; одержано від Т-ва «Народний Дім» у Перемишлі 50 зл., які пересладо дитячому садку в Калішській Українській Станиці. Нову Управу обрано в такому складі: д-р П. Шкурат — голова, Р. Будньова — заступник голови і скарбник, та К. Марченко — секретарка. Ревізійна комісія — полк. Нейло та О. Кульчицька.

— Відділ в Озерах урочисто обходив Шевченкові дні та річницю смерті Головного Отамана Симона Петлюри, виключив зі свого складу та оголосив бойкот п. Григоренкові «за ганебні і неприхильні відношення до засадничих ідей української еміграції».

До управи вибрано: Лемпія Івана — на голову, Яценка Степана — на заступника голови, і Фтеміва Івана — на секретаря і скарбника, на ревізора — Лемпія Степана. З ухвал зборів слід відмітити постанову про те, щоби і на біжучий рік відсилати до Головної Управи У.Ц.К-ту не 25 відс. вступаючих од членів відділу членських внесків, як то вимагається статутом У.Ц.К-ту, а 50 відс., з огляду на ті великі видатки, які несе Головна Управа в звязку з заопікуванням українською еміграцією в Польщі.

В Болгарії

— Обходини свят Шевченка та річниці незалежності було влаштовано 9 березня в Софії «Українською Громадою». 0 12 год в церкві св. св. Кирила і Методія було відправлено службу Божу з панахидою і молебном на кінці. Панотець виголосив чулу промову. Далі відбулася академія, яку відкрив Голова Громади п. Скрипаль. Головою академії запрошено було полк. Цибульського, заступником п. Скрипалю, а секретарем — п. Крупицького. З промовою на тему «В 12-ту річницю проголошення незалежності» виступив полк. Цибульський. Одмітивши розпач та зневір'я перших років нашого життя на еміграції, промовець проаналізував ті досягнення, що в щоденній праці емігранти здобули на різних площинах життя нашого, і висловив певність, що емігранти українські, озброні наукою, досвідом та твердою волею, продовжуватимуть боротьбу за визволення. П. Крупицький, продекламувавши із захопленням в ласний вірш «Наша незалежність», відчитав реферат, присвячений пам'яті Т. Шевченка.

Було зачитано привітання від різних українських організацій і окремих осіб з-поза меж Болгарії.

На кінець всі вставанням вшанували пам'ять полеглих українських героїв, а п. Крупицький відчитав вірш власний: «На спомин С. Петлюрі». Закінчено академію було вигуками «слава» тим нашим провідникам та діячам, що й досі несуть папор боротьби за нашу незалежність.

Увечері того ж дня члени «Української Громади» влаштували для бажуючих вечірку-баль з артистичним програмом, яка пройшла дуже добре як з боку загальною, так і з боку матеріяльного (дала до 2.000 левів прибутку).

Незалежний.

— Концерт «Слов'янської Бесіди». 15 березня союзом слов'янських культурних організацій в Софії, в склад якого входять болгары, українці,

чехи, росіяне й поляки, впоряджено було в помешканню «Слов'янська Бесіда» традиційний концерт-баль. Кожна національність виступала у своїм окремій відділі. Концертова частина пройшла гарно. Кожна національність внесла до своїх частин найкращі зразки свого мистецтва. Що-до українського відділу, то як завжди була бездоганною пані Карин-Цанкова, про яку вже не раз згадувалося. Вона у виконанню українських народних пісень — це просто зукраїнізований соловейко. Що-ж до другого виконавця, артиста болгарської опери — п. Хінчева, який перший раз виступав з українським репертуаром, то виконання його номерів не було таким бездоганним, хоч голос має прекрасний і добре поставлений, і нагадувало більше добре вивчений урок. Але треба гадати, що талант і здібності п. Хінчева дадуть себе знати у майбутньому.

На прикінці вже не чужі, а свої, українці, закінчили свій відділ національним танком; граціозні легкі рухи пані Орлової викликали захоплення глядачів.

Післяконцерту розпочався баль, на якому багато українців було в своїх національних убраннях. Незалежний.

В Німеччині

— В Українськiм Науковiм Інститутi в Берліні 21 березня 1930 р. відбувся доклад українською мовою інж. д-ра С. Володимирова на тему «Час і поступ».

В Чехії

— В Українськiм історично-Філологічнiм Товариствi 1 квітня відбулися доклади дійсних членів: 1) Шульгина, О. Я. — «Франція й Женева у XVIII в. з погляду розвитку патріотичних почувань». 2) Чижевський, Д. І. — «До джерел символіки Сквородьш».

В Югославії.

— В Новому Сади в Югославії Українське т-во «Прогресу» відсвяткувала Шевченкові роковини 15 березня с. р.

Лист до редакції.

До Хвальної Редакції «Тризуба» в Парижі.

Хвальна Редакціє. Прошу дати місце цьому моему листу, який — на мою думку — не буде мати виключного особистого інтересу.

Від якогось часу завелися у Парижі добрі землячки, що поставили собі, очевидно, скромні, як на свої здібності та ерудицію, завдання: навчити нас — «рабів німих» таких річей, як «д у м а н н я, величність, дорічність та красномовність», а також ушляхотнити нашу мову на справити правопис. На те утворили вони «Літературний гурток» під назвою «Думка» й «Відблисками» тієї своєї думки почали просвічувати голови нашої еміграції. Спасибі їм, не оминувши вони й мене, темного. Та ж мабуть я вже з тих найтемніших, бо, отримавши дурно їхню ласкаву посилку першого зошити «Відблисків», переглянувши сторінок зо дві. Побачивши ж, що то — добрий кожух, та не на мене шитий, — наліпив за 50 гелерів марку й з написом, що прошу далі на мене не витрачатись, послав книжку назад. За якийсь час, однак, прийшов мені другий зошит. Тоді я вже послав «літературному гурткові» листівку з більш-менш тим самим змістом, заплативши за марку 1 корону і 50 гелерів. А от, тепер знову лежить передо мною «зошит третій Відблисків» моїх упертих добродійців, котрі будь-що-будь хоятъ збільшити мою книгозбірню. З того приводу я змушений писати цього листа до Хвальної Редакції, гадаючи що коли мої зав'язі добродії не второпують моєї старосвітської мови, то чи не знайдеться по-між паризьких читачів Вашого шановного часопису добра душа, котра б принаймні на мигах переказала їм моє прохання: не посилайте мені незаслужених мною подарунків, не перевчати мене ні мови, ні правопису й не руйнувати зайво мого хирявого кашпучка на листування з панями видавцями та літераторами «Думки».

Та ж понеже третю книжку я все-таки присилував себе перелистати й побачив, що не лише я один є офірою моїх добродійців-навчителів, то й дозволю собі сказати про їхню «вільну академію» ще кілька своїх, для них навряд чи зрозумілих, слів.

Достойні пани, що підписуються «Г. Якимчук» та «Давид Геній» в передмові до своїх «Відблисків» радять нашим землякам «Спустіться на дно, в глибочінь своєї голови»..., бо (в іншому місці)...«людина робиться творником-генієм лише розвитком думки, або лишасться тупієм-кретеном як що не бажала в собі розвитку процесу думання». Гадаючи по старосвітському, що в світі инколи трапляється ще трохи людей і третьої категорії, тоб то таких, котрі не належать ні до «творників», ні до «кретенів», та на підставі ще дещо іншого, що є у «Відблисках», (на цитати з яких не смію відібрати редакційного паперу), я собі подумав по-простому таке:

1) Чи друкування й розсилка «Відблисків Думки» є наслідком лише того, що автори й видавці тих книжок належать виключно до одної з узаних їми половин людства, чи ж може є в тому ще щось інше?

2) Чи в цей час емі граційної біді та злиднів можливо, щоб якісь творники чи кретини, так собі-здоров був — викидали на подарунки землякам своїми друками по їх признанню, коло 10.000 франків? Чи можливо, щоб між тими геніями чи тупіями не знайшлось у цілому гуртку такого, котрому б спало на думку, що такі зайві гроші ліпше дати, наприклад, на підтримку наших нидючих студентів, на школи для наших вбогих дітей, на нашу животіючу парохію, на нашу всемі граційну Бібліотеку ім. С. Петлюри. Чи взагалі на щось таке, що люде з середньої між творниками та кретенами категорії вважають за річ розумну, доцільну, корисну й konieczну?

3) Чи творники (не додаю — генії) — так звані «Якимчук», «Геній», «Книш-Слоб» та «Соколик»

дійсно існують, і чи не є це все одна особа, лише з трьома ярмулками? Бо ж тяжко повірити, що такі творники взагалі можуть бути. А коли ж вони, справді, існують, то чи з «думки» доброї й власної вони «вигоряють» нову нам мову і новий правопис, називаючи їх українськими, чи з «думки» чужої і лихої вони «кретенують», «моркотонують» чи «борщакують» нашу многострадальну мову, для підсилення кого треба, аргументами, про те, що вона лише «воропає» на «самоперах» до «їхсь «мордописень»?

4) Коли ми — не генії й не критини — опіраємось громадою навіть «заслуженим генералам» à la Шаповали, як що вони знущаються над тим, що вважаємо за свої святощі, то чи ж так нам і махнути рукою на свідоме знущання з нашого, поки що може єдиного певного скарбу й джерела води живої — нашої рідної мови?

В правдивій пошані В. Старий
Р. С.

Вш. осіб, що будуть ласкаві перекласти літераторам з «Думки» повищі рядки, прошу ще їм переказати таке. Як що вони на своїх думках витискують аншлаґ: «Передрук без дозволу редакції несприятся», а тим часом самі мене — видавця і власника ориґінаців, уміщених без мого дозволу в своїх же «Відблисках», дозволяють собі експро-«приятися», то я бажав щоб вони зазначені вгорі мої зайві на них витрати (0, 50 — 1.50-2.00 кч) — 4 кор. чеських та ще 10² франків за надрукування моєї картки видавництва «День» (Володимирська горка, образ І. Іжакевича) до кінця сього місяця заплатили в фонд Української Бібліотеки ім. С. Петлюри, в чому п. скарбник Бібліотеки не відмовиться дати їм посвідчення, а мені ласкаво сповістити про отримання хоч лепти з дурних грошей, що витрачаються нині і в шкідливу нашої справі акцію.

В. С.

Відозва.

Товариство учителів вищих шкіл «Учительська Громада» у Львові приступило по дорученні останніх Загальних Зборів Товариства з 1 лютого б. р. до скomплектування збірки Українських шкільних підручників при своїй «Педагогічній Бібліотеці» у Львові. Тому Управа бібліотеки звертається отсим до всіх видавництв, товариств, інституцій, дирекцій шкіл та до всього українського громадянства надсилати до бібліотеки українські підручники з усіх областей шкільних дисциплін за ріжні часи, що може нині нераз без ужитку лежать по ріжним закуткам мешкань, шкільних будинків

і т. п. При тій нагоді просить Управа бібліотеки й дальше надсилати всі видання, що відносяться до українського шкільництва взагалі. В міру можности Управа вступить у обмін своїх дуплікатів за нові надслані видання.

Адреса для посилок і листів: Львів вул. Корняків ч. 1. За Управу Бібліотеки:

С. Левицький.

На адресу Спілки Українських Інженерів у Франції надійшов лист для інж. Олекс. Нечая, від інж. Васківського з Праги. Адресата просять зголоситися по лист на адресу: Monsieur S. Netchai, 42 rue Denfert-Rochereau, Paris 5.

Зміст

— Париж, неділя, 6 квітня 1930 року — ст. 1. — *** — ст. 3. — Є. Г л о в і н с ь к и й: Перспективи кінця — ст. 3 — С. Ч. Іхня «правда» — ст. 7. — Справа «Спілки Визволення України» — ст. 8. — І. З а т а ш а н с ь к и й «Пантуранизм та Кавказ» — ст. 9. — Лист із Подєбрадів — ст. 11. — Протест Варшави — ст. 15. — Микола Лінницький (некролс) — ст. 17. *U b s e r v a t o r*. З міжнароднього життя — ст. 19. — Х р о н і к а. З Великої України — ст. 22. — З укр. життя — ст. 23. — З життя укр. еміграції — У Франції — ст. 25. — В Польщі — ст. 27. — В Болгарії — ст. 28. — В Німеччині — ст. 29. — В Чехії — ст. 29. В Югославії — ст. 29.

КНИГАРНЯ «ТРИЗУБ»

— Одержано на склад журнал «Г у р т у й м о с я» за січень 1930 р. ціна 5 фр. з пересилкою, «К о б з а р ь», Т. Шевченка. Видання Катеринославського вид-ва, ціна 30 фр., і календарь «Ч е р в о н а К а л и н а», ціна 15 фр. та ин.

ТРИЗУБ

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований Вяч. Прокоповичем, виходить в 1930 році по старому що-неділі в Парижі при участі тих самих співробітників.

Умови передплати на 1930 рік.

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр., на один місяць — 8 фр., окреме число — 2 фр.

	1 рік.	½ року	3 місяці	1 місяць	окреме число
ЧЕХІЯ	80 к. ч.	40 к. ч.	20 к. ч.	10 к. ч.	3 к. ч.
ПОЛЬЩА	25 зл.	15 зл.	8 зл.	3 зл.	1 зл.
РУМУНІЯ	500 леїв	300 л.	150 л.	50 л.	20 л.
НІМЕЧЧИНА	12 мар.	6 м.	3 м.	2 м.	0,50 м.
СПОЛ. ШТАТИ П. А. . .	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.
КАНАДА	3 дол.	1,5 д.	1 д.	0,40 д.	0,10 д.

У Парижі набувати в книгарні В. Поволоцького, 13^б rue Bonaparte, Paris VI.

За кордоном журнал передплачувати й набувати можна у представники «Тризуба»: 1) В Канаді — W. Sikewich, 512 Bannermann av Winnipeg, Man. 2) В Румунії — Dm. Herodot, Strada Delea Veche, 45. Bucarest 3) В Чехословаччині — Прага: Pl. Filonovic. Horni Cernosic Praha, с.107; П о д б р а д и — у п. Гловінського. Ukr. Hosp. Akademie. Podbrady. 4) В Польщі — J. Lipowicki, Podwale 16, m. 15. Warszawa 5) В Спол. Штатах у «Surma Book», 103 av. New York, N.. U.S.A.

Редагує — Комітет.

Адміністратор : Іл. Косенко.

Le Gérant : M-me Perdrizet.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris (V)

Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.